

Jaška igūnams

gruodis / december 1983

KALÉDŪ MINTYS	361	Marija Stankus-Saulaitė
DÉJIMASIS SU PRIEŠU	363	Anicetas Tamošaitis, S.J.
AR PASINAUDIOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS?	366	P. Daugintis, S.J.
AR YRA SKAISTYKLA?	369	Juozas Vaišnys, S.J.
TARNAUTI VIENAM VALDOVUI	371	Chiara Lubich
"JIE NEBETURI VYNO"	372	Sibiro tremtinė
UŽ NEGALINČIUS MELSTIS	372	I. Š. B.
DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS (II)	374	Flannery O'Connor
DAIL. REGINA INGELEVIČIENĖ	383	Red.
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ (I)	384	Vytautas Kasniūnas
TĖVYNĖJE	388	Gediminas Vakaris
KALBA	390	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	391	J. Pr.
ATSIŪSTA PAMINĒTI	393	Red.
1983 M. TURINYS	394	Red.

Nuoširdžiausi Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų sveikinimai
bei linkėjimai visiems skaitytojams,
rėmėjams ir bendradarbiams!

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" REDAKCIJA, ADMINISTRACIJA
IR LEIDĖJAI

Šis numeris iliustruotas dail. Reginos Ingelevičienės kūrinių nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAISKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for \$8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Postmaster: Send address changes to "Laiškai Lietuviams", 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636.

Laiškai lietuviams

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1983 / GRUODIS - DECEMBER / VOLUME XXXIV, NO. 11

KALĖDŲ MINTYS

MARIJA STANKUS-SAULAITĖ

Įvairiaus stebuklais apdovanojės pasauli, Aukščiausiasis galėjo pačiu, atrodytų, didžiausiu stebuklu į pasaulio eiga įterpti šviečiantį, švytintį, turtingą ir galingą suaugusį vyra. Sunaikinės savo priešus ir imponavęs savo turtais, grožiu ir žemiška jėga, tas vyras būtų savo sekėjus išstatęs į geras vėžes: jų valdžios visi norėtų, valdovai juos kvestų. Viskas, atrodo, eitų gan lengvai, nes iš pat pradžią ir visuomet sekėjai būtų ten, kur daromi pasaulio sprendimai, kur galia.

Bet buvo kitaip, ir liko kitaip. Kasmet sustojam prie to fakto, kad Dievo Sūnus nežymiai atėjo į pasaulį. Tik kai kurie to didelio pasikeitimo ženklus atpažino. O juo seksantiems duotas pavyzdys ir kriterijus: švelnumas, pagarba, paprastumas, dosnumas, rūpestis kitais net iki mirties, net pasirenkant mirtį. Kai reikia vadovauti, rodyti savo jėgą, tai daroma sąmoningai, pastebint kiekvieną, ištiesiant ranką kiekvienam.

Kūčių vakarą prie lietuviško stalo paliekama tuščia kėdė nesantiems. Kaip tik jie yra svarbūs: mirusieji, sergantieji, įkalintieji, nubaustieji, persekiojamieji, vienišieji. Kūčių skausmas yra dėl to, kad iš jaukaus, glaudaus šeimynos stalo dėl vienos ar kitos priėžasties kas nors išjungiamas ir kad tuo laiku negalima išjungiančių jėgų nugalėti. Kūčių viltis yra ta, kad kaip nors kur nors to laikotarpio paslaptis visus paguos: nors atrodo vienaip, gali būti ar yra kitaip. Kūdikis, kuris atrodo silpnas, neša didžiausią meilę, perkisiančią pasaulį. Nuskriaustieji, kenčiantieji, vienišieji — panašūs į jį, gal būtų pirmieji, patyrę jo meilę.

Bet to taip pat neužtenka. Tuščiai vietai atsverti prie Kūčių stalo kviesti savo namuose negalintieji tokio stalo turėti ar savo namų neturintieji. Kūčių vakarą šeimyna yra visi tie, kurie laužia Kristaus gimimo duoną, ir

REGINA INGELEVIČIENĖ

Taika (aliejus, 1968-1978).

jie visi yra lygūs. Tieki šeimininkas, tiek svečias turi teisę į tą stalą. Sunku suprasti, kaip gali atsitikti, kad tas, kuris kviečia, kuris turi pinigų, patalpą, artimų žmonių, tiek pat priklauso (nors jo namai), kiek tas, kuris tuo atžvilgiu yra vargšas. Kartu su turtu ateina pareiga ir privilegija kitais rūpintis, ir tai ypač aišku tą vakarą, kada Kūdikis panaikina turto ir garbės kliūtis tarp žmonių.

Šiais laikais privilegiuotųjų rūpestis apima ne vien kaimynus (ar jie lietuviai, ar ne) ir ne vien miesto vargšus (ar jie balti, ar ne), bet viso pasaulio vargstančius, tiek Lietuvoje, tiek, pavyzdžiu, Pietų Afrikoje. Ivairiausiomis priemonėmis galima kitiems gyvenimą palengvinti, juos pradžiuginti tiesiogiai ar per organizacijas. Nematoma-
sis Kūčių stolas apima visą pasaulį, Kristui atėjus į visą pasaulį, visiems laikams.

Dievo Sūnaus gimimas užrekorduotas, faktai nekeičiami. Ne pinigai, ne prestižas, ne išdidumas, ne elitizmas kuria Dievo stalą. Taikus, kuklus, ramus, džiugus Dievo stalas yra ten, kur vidinė šviesa nušviečia vienų kitiems suneštas gėrybes, visiems stebint vidurnakčio stebuklą, visų širdyse išreižiant didžiajai paslapčiai, pakeičiančiai žemę, žmoniją ir žmogų.

DĖJIMASIS SU PRIEŠU

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Iš visų vaizdų, išreiškiančių krikščionio pašaukimą, joks kitas nėra taip dažnas Šv. Rašte ir taip uždegantis mūsų vaizduote, kaip kovotojo. Todėl į religinį *Laiškų* žurnalą vis įdedama temų, liečiančių kovoja-
mą: kas mūsų priešai, kokia jų, Dievo ir mūsų strategija, kam iš viso kovotina, koks atlyginimas laukia nugalėtojo, kaip kovoja moteris...

Su kovojuimu yra susijęs vienas liūdnas faktas, kuris gali būti įvairaus laipsnio. Tai kovojuimo priešingybė, arba nekovojuimas. Kovojančių gretose visada pasitaiko tokiai, kurie iš kovos lauko pasitraukia, palikdami ginklo draugus ir priešo puolamą gimtąją

šalį žinotis patiem. Va jau ir nurodytas pirmasis laipsnis, kuris yra *dezertyro*. Bet kovotojų eilėse pasitaiko ir tokiai, kurie pasielgia dar blogiau: ne tik pasitraukia iš kovos lauko, bet — kalbant pilies arba tvirtovės gynimo vaizdu — dar atkelia priešui vartus. Štai atvažiavome prie antrojo laipsnio, kuris yra *išdaviko*. Ženkime dar vieną žingsnį toliau arba, geriau pasakius, žemiau. Atsiranda ir tokiai, kurie ne tik palieka kovos lauką, priedo dar atkelia priešui vartus, bet ir patys jungiasi į jo eiles, kovodami prieš savuosius. Neretai tas kovojimas vykdomas iš pasalų: kai priešas puola iš priekio, jie tiems saviesiems nelauktai smogia iš užpakalio. Štai trečiasis laipsnis, kuris yra *brolžudžio*.

Ši liūdną ir laipsniuotą reiškinį panau-
dosime svarstymui, paklausdami save, ar jo nėra išskverbė į mūsų praeitį. Šv. Ignacas Lojola yra parašęs garsų dvasios gyvenimo vadovą, pavadintą *Rekolekcijų knygute*. Ten pateikiamas vienas svarstymas, papras-
tais vadintamas nuodėmių eisena, prisiiminti savo praejusio gyvenimo negražiems veiks-
mams. Jų prisiminimas labai pravartus net tiems žmonėms, kurių praeities nuodėmės dėl Dievo atleidimo iš sielos jau ištrentos, nes skatina virtinę svarbių dorybių: kuklu-
mą, nesipūtimą prieš kitus, dėkingumą Die-
vui, meilę Dievo Sūnui, paėmusiam tas nuodėmes nešti ant savo kruvinų pečių.
Turbūt visi žinome pasaką apie Pelenę —
skurdžią, skarmalotą mergaitę, kurią pa-
milo ir pasiėmė į savo rūmus už žmoną kar-
aliaus sūnus. Grįžimas mintimis į savo praei-
ties skurdą (Pelenė tikriausiai į jį prisimi-
minimais grįždavo) juo labiau didino mer-
gaitės meilę ją sau paėmusiam karalaičiui.
Štai vaizdas, išreiškiantis vieną tikslų prisimini-
ti mums šitokiu mąstymu savo praeities dėmes. Turime tik pridėti, kad Pelenė buvo skarmaluota savo kūno drabužiais, o mes —
sielos, ir kad ją į tą skarmalotą padėti įstumė pamotė, o mes — patys save.

Šv. Ignacas dar pataria ir metodą. Tokiam prisiminimui, sako jis, padeda trys dalykai: pirma, pažvelgti į namus ir vietas, kur gyvenau, antra — pokalbius, kuriuos

vedžiau, trečia — pareigas, kurias éjau. O vienas žymijų šio vadovo komentatorių dar prideda tokią naudingą pastabą: "Pravartu apžvelgti viena, nuodémes, antra, apsileidimus, trečia, netobulumus. Tada mūsų gyvenimas pasirodys pilnas nusikaltimų dëmių, apsileidimų dumblo, netobulumų bei defektų dulkių ir šaparų".

Tad žvilgterkime i savo praeitį, kiek joje buvo nekovojimo arba, detaliau pasakius, trijų minétų nekovojimo laipsnių. Anie laipsniai buvo nurodyti pasaulio karievių kovojime. Kad būtų aiškiau, paimkime kiekvieno pavyzdij antgamtinéje srityje. Pirmasis laipsnis — *dezertyravimas*. Kurioje nors vietoje susidaro Naktinés adoracijos bûrelis: vieną valandą per ménesci naktj meldžiantis budéti, atlyginant Kristui už žmonių nusikaltimus. Kadangi tai vargina, ir ta vienintelė nakties valanda kartą per ménesci atrodo per sunki, todél asmuo paprašo save iš narių skaičiaus išbraukti. Toks žingsnis nereiškia jokios nuodémés. Bet jis — *dezertyravimas*. Antrasis laipsnis — *išdavikišumas*. Nors turiu savo sielą ginti, pagundos metu atkeliu nuodémei i ją varlus ir išsileidžiu. Tai Dievo karalystés reikalų savyje išdavimas. Trečiasis laipsnis — *brolžudiskumas*. Koks nors asmuo siekia likti doras ir kovoti prięs blogi. Bet aš viliojimu, mokymu, pajuoka, papiktinimu ar kitokiu bûdu ji nupuldau. Tai brolžudysté, nes tuo viliojimu, mokymu, pajuoka, papiktinimu tartum suvarau jam i nugarą peilį.

Dar du vaizdiniai dalykai gali padéti mūsų mästymui apie savo praeities negražybes. Vienas yra prięs tai kaip galima daugiau įgauti šlykštējimosi velniiu, kad būtų pajusta juo didesnė gédà savo anais nekovojimo laipsniais ji rémus. Kai kuriems žmonéms čia padeda koks nors atgrasus, nupurtantis daiktas, su kuriuo teko susidurti, ar jis būtų fizinis, ar — palyginimui veikia dar taikliau — iš doros sritys, pavyzdžiui, jei mums teko būti smurtingai užpultiems ir nuskriaustiems, sutrypiant mūsų teises ir išpléšiant, kas mums buvo brangu. Toki atgrasumą pajunta užpulta ir brutaliai išprievertauta moteris arba asmuo, ku-

riam vienas užpuolikas užlaužia rankas arba nelauktai smogia kumščiu pasmakrén partrenkdamas, o kitas kiša savo rankas į kišenes, po drabužiais, šeimininkaudamas kaip savo teritorijoje ir išsipléšdamas ras-tas vertybes. Tai tolimas, bet apytaiklis vaizdas smurtingo, šlykštaus brovimosi i mūsų gyvenimą iš velnio pusės. Jis padeda pajusti juo daugiau gédos, pastatytas šalia kito vaizdo, kuris šiamē mästyme pravartus pakvesti sau prieš akis — Viešpaties Kristaus, einančio kančios keliu: ar išpilti kruvino prakaito Alyvą darže, ar su erškëciuota galva ant kryžiaus, ar šventą valandą su draugais už Paskutinės vakarienės stalo. Pajuntame juo daugiau gédos, kad kiekvienu doriškai negražiu ar menkaverčiu savo praeities žingsniu éjome ne su juo, o palaikême to savo šlykščiojo priešo pusę.

Mästymą apie savo praeitį, i koki čia leidžiamés, kai kurie atlieka pasidéjé prieš save lapą popieriaus ir ant jo, susigrafavę i skyrius, sau už kiekvieną rašomais pažymiais išreiškia, ko yra verti; tokiu bûdu gauna savo gyvenimo charakteristiką. Galime tokią savo charakteristiką susidaryti galvoje, be popieriaus. Pažvelkime į keletą sričių, apie kurias galime save paklausti, kaip praeityje buvo.

Kokiu pažymiu išlaikiau *bandymus*, kurių Dievas man siunté? Penketuku, keturiais su minusu, trejetuku su dviem brükšniais? O gal bandymas atskleidé mano menkystę dvejetuku, kurį sau turiu atvirai pasirašyti? Kad rašytumés juo teisingesnius pažymius, pravartu prisiminti pavyzdžių iš kokių nors žymijų žmonių, kaip šventujų: kaip jie bandymo egzaminus išlaiké (sakyse, tikėjimo srityje Abraomas).

Toliau galime peržiūrēti iš Dievo gautas dovanas: ar buvau jų naudotojas, ar eikvotojas, ar gal net jomis piktnaudžiautojas? Žvilgsnis į dovanas ypatingai geras kelti savyje gédai ir gailesiui. Juk viena iš nuodémés bjaurių pusią yra ta, kad Dievas įzeidžiamas jo paties duotomis dovanomis. Be to, galima akivaizdžiai gretinti save su Kristumi: kokiu bûdu jis, kaip žmogus, tas dovanas naudojo, ir kokiu mes.

Štai didelė kalbos dovana mano lūpoms, regėjimo ir ašarų dovana mano akims, klaušos dovana mano ausims, pažinimo dovana mano protui, ilgesio, žavėjimosi, užuojautus dovana mano širdžiai, sparnų dovana mano vaizduotei, ryžto dovana mano valiai, išgyvenimo dovana mano jausmams, kūrybos, tikėjimo ir vilties dovana mano sielai. O kokia krūva dovanų duota mano rankoms: lietimo, slaugymo, ruošos, įvairiausio darbo, žaidimo, minties reiškimo raštu, muzikos, meno, pagalbos teikimo, savęs gražinimo ir priežiūros, kunigui šventų veiksmų atlikimo! Tos rankų ir visos anos kitos dovanos yra mumyse pačiuose, mūsų viduje. O kiek ir kokių dovanų mums dar duota iš lauko: brangiavertė laiko dovana, progų dovana, paskatų ir pavyzdžių dovana, įvairiarūšė mus supančios gamtos dovana! Kiek tas dovanas naudojome ne pagal Dievo nustatymą, tiek atitinkamu mastu jomis buvome bent dezertyrai, jei ne išdavikai, ko gera net brolžudžiai.

I kiekvieną anų išskaičiuotų dovanų leistis analizavimui reikėtų marių laiko. Apdiribokime kelių atranka. Štai *kalbos*, arba *žodžio*, dovana mano lūpoms. Juo esu atšvaitas dangaus Tėvo, iš kurio išeina amžinasis Žodis, jo Sūnus. Todėl Naujajame testamente matome pabréžiant svarbą to, kokį žodį tariame. "Teismo dieną, — girdime nurodant Kristą, — žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakyta tuščią žodį. Pagal savo žodžius būsi išteisintas ir pagal savo žodžius būsi pasmerktas" (Mt 12, 36-37). Svariai apie mūsų liežuvį kalba Jokūbas savo laiške. Tokiais pavyzdžiais, kaip arklio ir žąslų, laivo ir burių, mažos liepsnelės ir užsiliepsnojančios didelės girios, jis nurodo šio palyginti mažo mūsų kūno nario reikšmę visam žmogui, pačiam jo tobulumui.

Kiek mano buvo pasakyta tuščių žodžių, šiurkščių, neapgalvotų, piktais atsikertančių, vienašališkai kritikuojančių, apdrébiančių kitą, apgriaunaničių arba sumalančių artimo gerą vardą kitų akyse, tokią, kurių vėliau nesinori prisiminti? Atvirkščiai, kiek buvo netartu, kur reikėjo, ar kitam liūdint, ar

ilgintis, ar esant pavojuje, ar įžeistam, ar nuskriaustam, ar nedrįstančiam? Kiek daug ko pasakėme ar nepasakėme, ko būtų nepadarės ar neapleidės žemėje vaikščiojės Viešpats Kristus? Vienas būdo bruožas Jame mums ypatingai krinta į akis: kad Jėzus visur ir visada dėkojo savo dangiškajam Tėvui. Kaip, pastatyti šalia šio bruožo, atrodo mūsų tušti, ar apkartę, ar apmaudinę, ar atsikertantys, ar apkalbantys žodžiai? Kokį pažymį, laikydamas pavyzdžiu žodžius iš jo lūpų, rašyčiau sau už kalbos dovanos naudojimą?

Regėjimo — ir, pridėjome, *ašarų* — dovana mano akims. Akys vadinamos sielos langais. Turime sakyti *pagrindiniai* langais, nes pro juos daugiausia įeina žinių apie anapus mūsų esantį pasaulį. Pavyzdžiui, kiek būtume žinoję, ką dabar žinome, apie įvairius daiktus, žmones, gamtovaizdžius be akių šviesos? Beveik nieko. Kokie būtų mūsų sieloje įsispaudę garsiųjų dailininkų piešti paveikslai, vaizduojantys Kristą, Mariją, šventuosius, be regėjimo? Jokių. Kažinočiau, kokia yra gamta: žvaigždės, debesys, jūra, girios, daugiaspalvės gėlės be akių langų? Beveik nieko. Ta pora minčių téra žiupsnelytis prisiminti regėjimo dovanos didumui ir svarbiausiam tikslui — turtinti sielą.

Kiek kartų mūsų akys buvo subestos, kartais labai smalsiai, į tai, kas sielos neturtina arba jai net kenksminga? O gal žvelgėme ir neregėjome, ką būtume turėjė regėti? Ar daug matėme tušybės, pigumo, apgaulės, asiliškumo, esminių vertybų nutylėjimo vaizdinėse programose ir reklamose? Gal per akių langus tolydžio net į mus įiskverbė ten vaizduojamas gyvenimo būdas kaip derantis, normalus, netgi pasipuošęs idealo plunksnomis? Kiek buvome panašūs į Motiną Bažnyčią, verkiančią dėl tų savo vaikų, kurie nusideda? Ar ir iš mūsų akių daug yra byrėjė ašarų, — imant tai tiesiogiai ir perkeltai, — kai regėjome žmones nesilaikant Dievo ir Kristaus įsakymų? Ar daug yra mums byrėjė ašarų dėl tuose žmonėse purvinamo Dievo paveikslø ir jų pačių laukiančio likimo? Kokį tad pažymį

rašau sau už buvimą šiuo požiūriu Bažnyčios dalimi?

Ryžto dovana mano valiai... Kaip vydė Kristus, ką buvo užsibrėžęs ir kaip vydžiau savo pasiryžimus aš? *Sparnų* dovana mano vaizduotei, *ilgesio, žavėjimosi, užuojauto* dovana mano širdžiai... Jei būčiau buvęs iš stiklo, su kitiems regimu vidumi, ir jie būtų matę, prie kokių objektų kartais mano vaizduotė skrido, kokių širdis ilgėjos ir kokiai žavėjosi, ar neužkaistų dabar dėl vieno ar kito iš gėdos skruostai? Prie širdies būtinai pridėjome užuojautą — dorybę, kurią reikia laikyti viena iš krikščionybės centrinių, nes ir Dievo Sūnus atėjo mūsų gelbėti iš ko, jei ne iš užuojautos? Kokį pažymį žvelgdamas į savo gyvenimą, sau rašyčiau už šią dorybę? Panašiai, rašydami sau pažymį, galime pereiti naudojimasi kitomis dovanomis: proto, tikėjimo, tos daugybės, kuri duota rankoms.

Ši mąstymą apie savo praeitį galima daryti dar ir kitokiu būdu. Mes čia tartum išskaldėme save po įvairias sekcijas. Kitas būdas yra pažvelgti į save kokiu nors vienjiančiu vaizdu, visas anas sekcijas suglaudžiančiu. Išreikškime tokį vaizdą klausimu.

Jei, paėmus negalimą pavyzdi, dingtų parašytos evangelijos, kiek jas būtų galima atkurti, žvelgiant į mano gyvenimą praeityje? Ar aš pats būčiau tokios evangelijos traukiamas, uždegamas? O gal vietomis visai susigėsciau? Prie šio klausimo apie evangelijų atkūrimą iš savo gyvenimo galime pridėti tokią mintį: pas ką gi kitą, rodosi, turėtų būti siunciami evangelijų rašytojai jų atkurti kaip iš modelio, jei ne pas žmogų, kuris nuo Kristaus yra gavęs krikščionio vardą, jo Bažnyčios išugdytą, šventųjų pavyzdžių skatintą, sakramentų gavintą? Jei iš mūsų gyvenimo praeities lapų parašytoji evangelija mums patiems pasirodytu skurdžiai tepatenkinanti ir teuždeganči, neverta modelio vardo, tai gera proga tokius lapus dréksti iš savo dabarties gyvenimo, mesti į krosnį ir, panaudojant didžią sau duotą laiko, progų ir paskatų dovaną, rašyti naujus.

AR PASINAUDOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS?

P. DAUGINTIS, S.J.

1983 m. sausio 11 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbė šiuos metus jubiliejiniai atpirkimo metais. Sie jubiliejiniai metai tėsiasi nuo 1983 m. kovo 25 d. — Apriškimo arba Kristaus Įsikūnijimo šventės iki 1984 m. Velykų — Kristaus mirties ir Priskėlimo švenčių. Šiais metais galima laimėti specialius visuotinius atlaidus.

Daugelis katalikų mažai démesio tekreipia į šiuos Šventuosius metus. Esą tiek yra visokių jubiliejų, tiek visokių galimybų laimėti visuotinius atlaidus, tai kas čia yra naujo? Taip pat daugeliui visai neaišku, kaip ten yra su tais visuotiniais atlaidais: ar, gavus nuodėmių atleidimą, dar yra kokios nors atliktinos bausmės? O jeigu yra, tai ar ne pats nusikaltėlis turi jas atliliki čia, žemėje, arba po mirties skaistykloje?

Tokie ir kiti panašūs klausimai bei menkas jubiliejinių metų vertinimas dažniausiai kyla iš šventųjų metų prasmės nesupratimo. Iš tikrųjų jubiliejiniai atpirkimo metai yra labai svarbus dalykas. Jie mums kalba apie 1950 metų sukaktį nuo visos žmonijos ir kiekvieno atskiro asmens atpirkimo, kai Išganytojas už visus kentėjo ir mirė.

JUBILEJINIAI METAI SENAJAME TESTAMENTE

Išrinktoji žydų tauta turėdavo jubiliejinius metus kas 50 metų. Juos paskelbdavo prie Jeruzalės šventyklos, pūsdami į palmių ragus (hebr. hay-jobel). Iš čia kilo ir vardas — lot. annus jubilaeus. Paskelbus jubiliejinius metus, skolininkams būdavo dovanojamos visos skolos, į laisvę paleidžiami vergai, laukuose nebūdavo pjaunama, kad derliumi galėtų pasinaudoti neturtingieji, o žmonės, būdami laisvi nuo lauko darbų, galėtų bendrauti su Dievu ir vienas su kitu (plg. Kun 25,8; 27,17).

Jėzus, pradėdamas savo viešąjį gyvenimą, naudodamas pranašo Izajio žodžiais, paskelbė mesijaninius jubiliejinius metus:

"Viešpaties Dvasia su manimi,
nes jis patepė mane,
kad neščiau gerą naujieną
vargdieniams.

Pasiunté skelbtį belaisviams
išvadavimo,
akliesiems — regėjimo;
siunté vaduoti prislėgtųjų
ir skelbtī maloningujų

Viešpaties metų" (Lk 4,18).

Tai buvo dvasinis jubiliejus, žmonijos tūkstantmečiais lauktas — išvadavimas dvasiškai prislėgtųjų, piktojo belaisvių. Tai buvo jubiliejus visų tautų ir amžių žmonėms. Kristus jį užpelnė savo gyvenimu ir mirtimi.

JUBILEJINIAI ATPIRKIMO METAI

Prisiminti Išganytoją, įsikūnijusį Dievo Sūnų Jėzų Kristų, jo gyvenimą, kančią ir mirtį bei prisikėlimą, suteikusį žmonijai tuos "maloninguosius Viešpaties metus", popiežiai, Kristaus vietininkai žemėje, pradėjo Naujajame Testamente skelbtī jubiliejinius metus.

Pirmieji jubiliejiniai metai buvo paskelbtī popiežiaus Klemenso VIII prisiminči 1300 metų nuo Kristaus gimimo. Vėliau jie būdavo skelbiami kas 100, kas 50 metų, o paskutiniaisiais šimtmečiais — kas 25 metai. Paskutinj kartą šventieji metai buvo paskelbtī pop. Pauliaus VI, švenčiant 1975 metus nuo Kristaus gimimo.

Dabartinis popiežius paskelbė ypatingus jubiliejinius atpirkimo metus paminėti 1950 metų sukaktį nu Kristaus mirties. Kaip rašo savo apaštališkame laiške, jie yra paskelbtī "švenčiant Kristaus atlikto atpirkimo minėjimą, tą velykinę paslaptį, dieviškojo apreiškimo viršūnę ir didžiausią Dievo gailestingumo darbą" (Acta apostolicae sedis, 1 feb. 1983, p. 89).

Toliau popiežius rašo: "Tebūnie šie šventieji metai iš tikrujų malonės ir išganymo laikas, kad bet kurio amžiaus žmogus būtų labiau pašventintas, gaudamas atpir-

kimo malonių, atsinaujinant visai Dievo tautai, kurios galva yra Kristus. Jis atiduotas už mūsų nusikaltimus ir prikeltas mums nuteisinti".

Šventaisiais metais Bažnyčia nenaudoja kokių naujų priemonių. Siūlomos įprastinės priemonės: sakramentai, mokymas, maldai. Šventaisiais metais dažnas Kristaus kančios ir mirties prisiminimas bei sakramentų priėmimas tesuteikia ypatingą požymį visam Bažnyčios gyvenimui. Gyvu Kristaus kančios ir savo atsivertimo pergyvenimu tikintieji vėl teatidengia didelius visuotinius išganymo turtus, kurie jiems skirti. Taip pat žadinama ir atgaila. Juk jei tikintieji pasileika ir miršta nuodėmėse — Kristaus kančia nieko nepadės, jie nebus išganyti, bet dar griežčiau teisiami. Todėl visiems nusidendantiams reikia vis labiau pajusti Kristaus šauksmą, aidinti visais laikais: "Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!" Tinkamai atlirkas atgailos sakramentas yra labai svarbus veiksny s tikinčiųjų religiniame ir bendruomeniniame gyvenime.

Evangelijose vartojamas graikiškas žodis "metanoeite" reiškia nusigrėžimą nuo netvarkingų, žalingų darbų, nuo nuodėmingų dalykų, jais bjaurėjimasi. Juos apgailėjus, reikia gržti prie Dievo ir prašyti jo atleidimo. Reikia su juo susitaikyti, atitaisyti padarytajį blogį ir pasižadėti kitaip gyventi.

Kristus parodė didelį savo gerumą, išsteigdamas atgailos sakramentą. Visi nusidėjė tikintieji, jeigu už savo nusikaltimus gailisi, gauna iš Dievo atleidimą, su juo susitaiko. Taip sakramentiniu matomu ženklu — girdimu kunigo išrišimu tikintieji aiškiai žino, kad gavo kalčių atleidimą, amžinosios bausmės panaikinimą, pašvenčiamą Dievo vaikų malonę, pagydymą iš dvasinių ligų bei negalių.

Net ir tie, kurie neturi sunkių nuodėmių, yra reikalingi atgailos, susitaikymo, išpažinties. Juk ir lengvosios nuodėmės, ypač apgalvotos ir vis iš įpročio daromos, yra Dievo ižeidimas. Jos taip pat rodo žmogaus palinkimą į įvairias ydas: neskaistybę, piktumą, tuštybę, nesirūpinimą kitais ir t.t.

Sąžinės sąskaita, ruošiantis išpažinčiai, jos atpažįstamos, išpažintyje atleidžiamos, ir žmogus, bendraudamas su gautaja malone, palengva iš jų pagyja, išsilaisvina. Jis susitaiko ne tik su Dievu, bet ir su žmonėmis.

JUBILIEJINIŲ METŲ PRIEMONĖS

Svarbiosios šventųjų metų "priemonės", šalia šventkelioniu i didžiasias bažnyčias, ir yra Atgailos bei Eucharistijos sakramentų priemimas. Atgailos sakramento atleidžiamos nuodémės, o komunija duoda malonių nebenusidėti, atsilaikyti prieš aistrų trauką ir piktosios dvasios viliojimus. Taip pat duoda malonę pamėgti tikrasių vertėbes, daryti gerus darbus, pajusti meilę Išganytojui, gyventi ne sau, bet tam, kuris už mus mirė ir prisikélé (plg. 2 Kor 5,14). Tada tikintysis pajunta norą vykdyti savo pašaukimimo reikalavimus — mylēti Dievą ir artimą, jiems tarnauti, stengtis sugyventi, susitaikyti su kitais ne tik savo šeimoje, bet ir su visais krikšcionimis, su visais žmonėmis. Tokiu būdu sužydėjusi meilė verčia žmogų stoti už tiesą ir vykdyti teisingumą.

Popiežius skatina eiti išpažinties ir komunijos ne tik paskirus tikinčiuosius. Jis ragina, kad šventaisiais metais parapijų bažnyčiose būtų tam tikros liturginės pamaldos, kuriose taip pat būtų drauge pasiruošiama susitaikymo sakramentui, būtų einama išpažinties ir priimama Eucharistija. Jis ragina, kad parapijos drauge ruoštų šventkeliones i savo vyskupijos katedrą ir žymišias šventoves (taip pat ir i Romą). Norima, kad tokiu būdu i šventuosius metus išjungtų visos katalikiškos šeimos, parapijos, visos šalys ir visas katalikiškasis pasaulis. Popiežius taip pat ragina jungtis ir kitų krikšcioniškų bendruomenių tikinčiuosius.

MOKĘTI SKOLĄ KITŲ PINIGAISS

Suprantama, kad atgailos arba susitaikymo sakramento ir komunijos priemimas yra būtina slyga laimėti šventųjų metų jubiliejinius atlaidus. Tačiau daug kam ne visai suprantama, kas yra tie atlaidai ir kaip juos galima gauti.

Vienas įsigėrės ir stipriai užpykės žmo-

gus išdaužė visus savo kaimyno gražaus namo langus ir stiklines duris. Kitą dieną nujės atsiprašė kaimyną, su juo susitaikė. Žmogus nebuvo nubaustas kalėjimu, tačiau už bausmę turėjo pakęsti gėdą pažįstamųjų tarpe (pedagoginė bausmės pusė) ir savo pinigais idėti kaimynui visus langus bei durų stiklus (atsiteisiamoji bausmės pusė). Juos nupirkо skolon. Vienas geras jo draugas, sužinojęs apie tą jo bėdą, papasakojo apie tai kitiams jo draugams. Tie sumetė jam pinigų. Taip jis sumokėjo visą skolą kitų pinigais.

Panašus dalykas yra ir su atlaidais. Bloğą darbą padarės nusidėjėlis pirmiausia turi atsiprašyti Dievą, su juo susitaikyti ir taip gauti kaltės atleidimą. Tačiau lieka dar atliliki bausmę: pakęsti gėdą, kitų nepalankumą, savo išerzintų instinktą, polinkią ir aistrų maištavimą (pedagoginė bausmė) ir atsiteisti Dievo teisingumui (atlyginamoji bausmė). Šią bausmę atlieka, sakytume, skolą Dievo teisingumui išmoka savo gerais darbais, išmalda, malda čia, žemėje, ar kentėjimais skaitykloje. Vienu žodžiu — savo nuopelnais (savo pinigais). Bet nusidėjėlis turi ir daug gerų draugų. Jis gali savo skolą išmokėti jų nuopelnais, tarsi jų pinigais. Reikia tik jam juos gauti.

Tikinčiųjų bendruomenė turi didžiulę nuopelnų skrynią: Bažnyčios iždas jų pilnas dėl Kristaus, Marijos, šventųjų ir visų tikinčiųjų gerų darbų bei kentėjimų. Juk visi tikintieji yra Kristaus, dieviškojo vyrmedžio, šakelės, nešančios daug vaisių. Jie visi yra paslaptingojo Kristaus kūno nariai. Jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi kiti; jei kuris narys pagerbiamas, su juo džiaugiasi ir visi kiti (plg. 1 Kor 12,26). Apaštalas šv. Paulius rašo kolosiečiams (1, 24): "Dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo kūno, kuris yra Bažnyčia". Mes tikime šventųjų bendravimą: vieni kitims pagelbsti triumfuojantieji danguje, kenčiantieji skaitykloje ir kovojantieji žemėje.

Tą didžiulį nuopelnų iždą valdo Kristaus vietininkas žemėje popiežius. Jam su-

teikti dangaus karalystės raktai. Užtat popiežius visiems prašantiems ir įvykdantiems jo nustatytas sąlygas suteikia tą nuopelnų tiek, kad išlygintų prašančiųjų bausmes, tarsi jais apmokėtų jų skolas, ir taip jie būtų laisvi nuo bausmių. Taip moko didieji teologai šv. Bonaventūra ir šv. Tomas Akvinietis. Paprastai tai pasakoma tokiais žodžiais: *popiežius suteikia atlaidus, tikintysis gauna atlaidus*. Tačiau atlaidai nėra amnestija, kuria atleidžiama nuo visos ar nuo dalies bausmės; atlaidais, galima sakyti, bausmė atliekama ar "apmokama" kitų nuopelnais.

Popiežiaus nustatytos sąlygos jubiliejiniams atlaidams gauti nėra jau taip sunkios. Reikia atliliki gerą išpažintį, priimti komuniją ir aplankytį kurią žymią bažnyčią. Bažnyčioje reikia pasimelsti popiežiaus intenciją, sukalbant bent "Tikiu Dievą" ir "Tėve mūsų". Jeigu kas negali tą pačią šventovės lankymo dieną atliliki išpažinties ir priimti komunijos, tai gali padaryti per aštuonias dienas prieš arba po.

Smulkiau nustatyti sąlygas popiežius yra suteikęs galią kraštų vyskupų konferencijoms ir vietas vyskupams. Cikagos arkiv. kard. Juozas Bernardin nurodė, kad gauti atlaidams galima aplankytį vieną iš šių bažnyčių: Šv. Vardo katedra, 730 N. Wabash Ave.; Our Lady of Sorrows, 3121 W. Jackson Blvd.; St. Maria de Popolo, Mundelein, 116 North Lake St.; St. Barnabas, 10134 S. Longwood Dr.

Šiose bažnyčiose paprastai sekmadieniais (išskiriant dideles šventes) 3 val. p.p. būna specialios liturginės pamaldos.

Tikiuosi, kad skaitytojai, skaitydami ir svarstydamis čia pateiktas mintis, suprato, kokią didele prasmę turi šiemet švenčiami jubiliejiniai metai, kokių vertybų gauti jie skatina ir siūlo: asmeniškų ir bendruomeniškų, žemiškų ir antgamtiniių.

Jeigu kas dar nepasinaudojo šventųjų metų siūlomomis malonėmis, tai labai tinkamas laikas tai padaryti adventas, Kalėdų laikotarpis, gavėnia. Jeigu dabar nepasinaudosime, gal teks gailėtis, nes kitų šventųjų metų jau daug kas nesulauks.

AR YRA SKAISTYKLA?

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Dažnai spaudoje pateikiamos statistikos, kiek yra tikinčių žmonių: koks procentas tiki, kad yra Dievas, dangus, pragaras, skaistykla. Galbūt mažiausia yra tikinčių skaistyklos buvimu. Katalikų Bažnyčios mokslas teigia, kad yra tam tikra vieta ar, tiksliau sakant, mirusiojo padėtis, kai jis nėra pasmerktas į pragarą, bet dar negali įeiti ir į dangų. Dar jis turi ruoštis, atsilyginti ar atkentėti už savo nusikaltimus, kad paskui galėtų patekti į dangų. Tai vadina skaistykla.

Daugelis kitų tikybų skaistyklos nepripažista. Paprastai skaistyklos buvimą neigia ir protestantai, nors viena kita jų sekta prileidžia tam tikrą "vidurinę" vietą tarp dangaus ir pragaro, kur sielos gali ir nuopelnų išsigyti, ir nusidėti. Katalikų Bažnyčia aiškina, kad miręs žmogus negali nei nusidėti, nei naujų nuopelnų išsigyti, jis gali tik kentėjimu atsilyginti už savo žemėje padarytus nusikaltimus.

Katalikų Bažnyčia, remdamasi Šv. Raštu, Tradicija ir logišku protavimu, skelbia skaistyklos buvimą, kaip tikrą tikėjimo tiesą. Katalikai, nors ir turėdami abejonių, tiki, kad yra skaistykla, nes kitaip jie neuzprąstyti mišių už mirusiuosius. I skaistykla patenka po mirties tą žmonių sielos, kurios turi pašvenčiamąjį Dievo malonę, bet šioje žemėje dar nespėjusios visiškai atsilyginti už atleistas sunkiškias nuodėmes ir turinčios neatleistų lengvų nuodėmių ar neatliktų už jas bausmių.

Bažnyčia moko, kad siela, turinti bent vieną neatleistą sunkią nuodėmę, amžinai pasmerkiama. Lengvosios nuodėmės pašvenčiamosios Dievo malonės neatima, todėl siela, nors ir daugiausia neatleistų lengvų nuodėmių turinti, į pragarą neis, bet ji negali eiti nė į dangų, nes ten eina sielos, neturinčios jokios dėmelės.

Teologai moko, kad siela, vos tik atskiria nuo kūno, jeigu ji turi pašvenčiamąją Dievo malonę ir nėra pasmerkta į pra-

garą, tuoj aiškiai pamato visą realybę, pamato savo padėti ir supranta, ką reiškia matyti Dievą, kurs yra galutinis ir vienintelis žmogaus tikslas. Ji į Dievą veržiasi visa savo prigimtimi, pareiškia Jam tobulos meilės aktą ir tikrai gailisi už savo nuodėmes. Tuo momentu jai yra atleidžiamos visas lengvosios nuodėmės, dar neatleistos žemėje, bet neatleidžiamama bausmė nei už šias, nei už kitas, jau žemėje atleistas nuodėmes, jeigu ten nebuvo už jas pakankamai atsilyginta. Juk atleidžiamama tik kaltė, o bausmė turi atlkti pats žmogus. Tad jeigu tos bausmės jis neatliko žemėje, turi atlkti skaistykle.

Kai kas gali pagalvoti, kad ir siela, patekusi į kitą gyvenimą su sunkiomis nuodėmėmis, gali sužadinti Dievo meilės aktą, gailėtis už nuodėmes ir gauti atleidimą. Bet teologai aiškina, kad žmogus, mîrës su sunkia nuodëme ir neturintis pašvenčiamosios Dievo malonës, tuoj aiškiai supranta, kad jis yra pasmerktas, kad jam néra jokio išsigelbëjimo, todèl jis nē neparodo Dievui meilės, bet net ima keikti ir Dievą, ir savo likimą. Ne meilé, o neapykanta užviešpatauja jo širdyje.

Kaip jau minėta, skaityklos buvimą galima įrodyti, remiantis Šv. Raštu ir Tradicija. Antrojoje Makabiejų knygoje (12, 38) sakoma: "Yra šventa ir išganinga minčis melstis už mirusiuosius, kad jie bûtu išlaissinti iš savo nuodėmių". Tad jeigu skaistyklos nebûtu, bet visi mirusieji eitų tuoj arba į dangų, arba į pragarą, nebûtu jokios prasmës už juos melstis. Pats Kristus sako: "Iš tiesų aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kol neatiduosi paskutinio skatiko" (Mt 5,26). Šv. Rašto aiškintojai sako, kad čia kalbama apie skaityklą. Šv. Paulius laiške Korintiečiams (1 Kor 3,15) kalba apie tuos, kurie bus išganyti ugnimi. Iš jo žodžių galima suprasti, kad ne tik skaityklos buvimą jis pripažista, bet nurodo ir bausmių rūšį — ugnį. Žinoma, nebūtinai šią Šv. Rašto vietą reikia taip suprasti. Gal Paulius čia kalba apie "ugnies krikštą", tai yra apie troškimą krikšto, kai néra galimybës bûti pa-

krikštytam įprastu bûdu. Šiuo atveju, tas krikšto troškimas atstoja tikrą krikštą.

Nuo pat pirmųjų amžių Bažnyčioje buvo aiškus mokslas apie skaityklą. Apie tai liudija įvairūs užrašai katakombose, tą mokslą aiškiai matome Bažnyčios tévų raštuose. Tertulijonas sako, kad "kiekvienais metais yra aukojamos aukos už mirusius" (De Corona, c.4). Iš pirmųjų amžių Bažnyčios liturgijos aiškiai matome, kad buvo gyvas tikėjimas, jog mirusiemis mes galime padëti savo maldomis ir aukomis.

Labai aiškiai apie skaityklą kalba šv. Augustinas, šv. Cezarijus, šv. Grigalius Diddysis. Mokslą apie skaityklą patvirtino ir visuotiniai Bažnyčios susirinkimai (Lugduno, Florencijos, Tridento). Štai Tridento susirinkimo nutarimas: "Katalikų Bažnyčia, įkvëpta Šv. Dvasios, pasiremdama Šv. Raštu ir sena Bažnyčios tévų tradicija, savo susirinkimuose mokë (ir šiame susirinkime moko), kad skaitykla yra, ir ten esančioms sieloms galima padëti maldomis ir ypač šv. mišių auka" (ses. XXV, D.B., 983).

Iš minėtų Šv. Rašto ir Tradicijos vietų galime sužinoti ir apie skaityklos bausmes. Visų teologų nuomone, didžiausia ir pagrindinė bausmė yra laikinas sielos pasmerkimasis neregëti Dievo. Gal mums, gyvenantiems šioje žemėje, yra sunku suprasti šios bausmës didumą, bet siela, atsiskyrusi nuo kûno, kaip jau minėjome, visa savo prigimtimi veržiasi prie savo galutinio ir vienintelio tikslø — Dievo. Tai yra vienintelis jos siekimas, vienintelis džiaugsmas ir vienintelė laimë. Sielai yra be galio didelë moralinë kančia, kad šio tikslø ji dar negali pasiekti.

Sielo kenčia, bet kenčia su viltimi, nes žino, kad tą tikslą anksčiau ar véliau tikrai pasieks. Siela skaitykloje negali už save melstis, negali jokių nuopelnų išsigyti (ji negali nē nusidëti). Vienintelis bûdas atsilyginti Dievui už praeities nuodëmes — tai kančia ir gyvujų pagalba.

Be šitos moralinës pasmerkimimo kančios, atrodo, kad siela turi kësti ir tam tikras fizines kančias. Ar tai yra ugnis, ar kokia nors kita fizinë kančia, yra antraelis daly-

kas. Teologų nuomone, šios fizinės skais-tyklos kančios yra didesnės už bet kokias šios žemės žmonių kančias.

Kaip ilgai reikės skaistykloje kentėti, iš tikėjimo dokumentų mes nieko nežinome. Turime įvairių žinių tik iš privačių apreiškimų, iš kurių atrodo, kad tos kančios kartais gali tėstis labai ilgai. Teologai sako, kad, baigiantis pasauliu, baigsis ir skaistykla.

Bažnyčia taip pat aiškiai moko, kad mes savo maldomis ir ypač mišių auka galime padėti sieloms skaistykloje ir sutrumpinti jų-kančių laiką. Jeigu mes parodysime toms sieloms gailestingumo, tai ir mums Dievas bus gailestingesnis. O kai mes pateksime į skaistykłą (jos išvengti kažin ar kam pasiseks), tai tos sielos, kurioms mes padėjome gyvendami žemėje, iš dėkingumo padės ir mums. Tai yra taip pat tikėjimo tiesa, kad toks bendravimas vyksta tarp kovojančios Bažnyčios žemėje, tarp kenciančios skaistykloje ir tarp triumfuojančios danguje.

geriemis sumanytmams vykdyti, keliant žmonių dvasinę ir materialinę gerovę bei padendant reikalingiesiems.

Jėzus, smerkdamas tik prisirišimą prie turtų, pasako, kad žmonės, kurie prie jų prisiriša, taip juos pamilsta, kad tampa jų vergais. Jie, visiškai turtams atsiduodami, skiria jiems visą savo dėmesį, rūpestį ir jėgas. Tada tie turtai virsta jų gyvenimo idealu, jų dievaičiu. Ir kai tai atsitinka, jų širdis tarp Dievo ir turtų susyla. Bet žmogus turi tik vieną širdį ir gali mylēti tik vieną idealą. Niekas negali tarnauti dviem valdovam.

Tie, kurie pasitiki kuo nors, bet ne Dievu, parodo, kad jie Dievo nelaiko savo Tėvu ir netiki, kad Jis rūpintusi jais visuose jų gyvenimo reikalauose. Skirdami visą dėmesį turtams, jie atitolsta nuo Dievo, nes Jo nemyli.

Ne vien tik turtingieji stato save į pavojų, darydami tokią klaidą, bet ir tokie, kurie prisiriša prie bet ko, kad ir prie savęs. Ką mes turime daryti, kad nepatektumėm į tokį pavojų? Minėtaiž žodžiai Jėzus nesako, kad mes turime pasirinkti Dievą ar turtus. Jis aiškiai išspėja, kad privalome pasirinkti tik Dievą.

Gal mes tokio pasirinkimo dar nepadaramė. Gal bent kiek tikime į Jį, siek tiek praktikuojame religiją, kartais rodome kiek meilės artimui, bet kartu esame labai prisirišę prie didesnių ar menkesnių gérybių, kurios užpildo visą mūsų širdį.

Jei mes truputį giliau pažvelgsime į save, geriau matysime, kad rūpinamės tik darbu, šeima, studijavimu, pasisekimu, sveika- ta, savimi ar daugeliu kitų dalykų, kuriems skirdami visą savo dėmesį, pamirštame Dievą.

Jei taip būtų, tada aišku, kad mūsų širdis jau paverpta, mūsų gyvenimas priklau so dievaičiams, o Dievui vietas mūsų sieloje jau nėra.

Ką tada turėtumėm daryti? Tokioj padėty turime tvirtai apsispręsti ir tarti Dievui, kad nuo šiol nieko kito nenorime, vien tik Jį mylēti visa širdimi, visu protu ir vienosmis jégomis. O tai padarę, turime steng-

TARNAUTI VIENAM VALDOVUI

CHIARA LUBICH

"Nė vienas tarnas negali tarnauti dviem valdovam, nes arba jis vieno nekės, o kitą mylës, arba vieno laikysis ir kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir turtams" (Lk 16,13).

Kad Jėzaus žodžiai yra tiesa, mus moko ir patyrimas. Taip mes žinome, kad tarnavimas dviem valdovam baigiasi vieno pamëgimu ir tarnavimu jam geriau, negu kitam, kurio nemëgstame. Tuo stipriu priminimu, kad negalime tarnauti Dievui ir turtams, Jėzus pasako, kad privalome pasirinkti tik Dievą. "Turtai" čia reiškia ne tik pinigą, bet ir viską, ką žmonės turi bei ko trokšta ir prie ko prisiriša kaip prie savo gyvenimo tikslo.

Iš tikrujų Jėzus nesmerkia turtų turėjimo, tik prie jų prisirišimą ir blogą jų nau dojimą. Turtai gali būti puiki priemonė

tis pagal tą apsisprendimą ir gyventi. Ir taip gyventi nėra sunku, jei visą savo dėmesį skirsime tik tai dienai, kurioje dabar gyvename, sutelkdami visas galias mylėti visus ir viską iš meilės Dievui.

Iš anglų kalbos išvertė K. P.

"JIE NEBETURI VYNO"

Buvusi SIBIRO TREMTINĖ

Tyliai ir neregima pereini per gyvenimą ir šventų knygų puslapius tu, Žodžio Motina. Taip nedaug žodžių palikai juose. Nesiskundi Betliejaus šalčiu, be priekaištų pakeli tremtinio dalią, nealpsti po kryžium, niekad nieko neprasha'i sau. Kiekvienam Viešpaties lémimui tyliai palenki galvą — teesie man taip... O štai praeiti pro skurdą, sielvartą tu negali. Nenorū matyti, kaip neturtas apniaukia vestuvių džiaugsmą. "Jie neturi vyno..." — "Kas man ir tau..."

Ne itin švelnus atsakymas į tavo rūpestį. Ir mane stebina tavo drąsus pasitikėjimas, kai liepi — "Darykite, ką tik jis jums sakys..."

Ak, Motina, kokia amžinoji išmintis dvelkia iš tavo lūpų! Jei mes visada darytume tai, ką Jis sako, mes niekada nieko nepritrūktume. Bet mes blaškomės savo sumanyu ir noru vingiuose ir palūžtame po savo našta. Tada pritrūksta mums visko — ne vynas, o ašaros mus užplūsta.

Motina, ateik pas mus. Pamatyk, kiek daug ko mes pritrūkome. Mes neturime namų. Duonos. Laisvės. Ir aš — o, kiek daug ko aš pritrūkau. Man nebepakanka jėgų ir meilės. Trūksta atlaidumo, kantrybės. Trūksta laiko būtiniausiams darbams. Dabar Sūnus tau nesakys — "kas tau ir man..." Jis susirūpinęs mūsų žingsniais aukštyn. Jis neatsakys nieko iš to, ko mums prašysi.

Motina, štai mano širdis. Ji lyg išsekės indas, o aš klaidžioju, nerasdama šaltinių. O tu stovi prie amžinypų versmių. Tau taip nesunku padaryti, kad nepritrūktume vyno — jėgų ir meilės.

UŽ NEGALINČIUS MELSTIS

I. Š. B.

Penkta valanda vakaro. Padedu nebaigtus darbus į stalčių, užrakinu raštinės duris (dažnai paskutinė išeinu), nusileidžiu keltyvą ir keliauju namo. Gyvenu tik aštuonios minutės nuo darbo vietas. Eidama galvoju: "Kaip gerai, kad nereikia važiuoti traukiniuku ar autobusu, kuriuose minia žmonių susikimšusių prakaituoja, pavarge nuo darbo dienos. Kaip gerai irgi, kad nereikia mašina važiuot susikimšusiouse greitkeliuose i priemiesčius, kur daug Čikagoje dirbančių gyvena".

Einu negreitai, pasigérēdama žaliais medžiais, mėlynu dangum. Smagu po aštuonių valandų darbo dienos pereiti per šviežią orą. Diena gerai praėjo. Turėjau spręsti daugybę įvairių problemų, bet nebuvo per sunku. Viršininkas mane gerbia, nejaučiu didelio spaudimo. Darbo draugai malonūs.

Grįžtu namo. Šuniukas sutinka prie durų su tokiu dideliu džiaugsmu, lyg manęs nematęs visą mėnesį. Dukrelė patenkinta pradeda pasakoti, kaip praėjo diena mokykloje, kiek pamokų jau paruošė, kiek dar reikia mokytis ir t.t. Namas smagus. Iš tikrujų ne tik smagus, bet nepaprastai patogus ir malonus. Nors iš abiejų pusų kiti du nameliai sienom priklijuoti "townhouses", bet aplink pastatą medžiai, žalia žolė, gėlės, įvairūs krūmelių. Visai priė namą aikštėlė, po beržu suolas, netoli trys didelės egles, ir liepos dar kvepia nuo ką tik pražydėjusių žiedų. Vis stebiuosi, kad taip arti didelio miesto centro žmogus gali surasti tokią gražią vietą gyventi. Paukščiai rytais čiulba, voverytės medžiais lipinėja.

O visai netoli, skersai gatvės, didelė maisto krautuvė ir vaistinė. Autobusu per dešimt minučių galiu nuvažiuoti į miesto centrą, į Meno muziejų, į Centralinę biblioteką ir apsipirkti didžiulėse krautuvėse. Viskas taip patogu. Dukrelės mokykla už pusės kvartalo. Pati iš ryto nueina ir po pamokų pareina. Nors dabar, užpirkus namą, reikia labai saugoti išlaidas, kad gale

mėnesio nepritrūktų maistui, viską turime, ko mums reikia.

Dažnai, eidama į darbą ar iš jo grįždama, dėkoju Dievui už didelę meilę, už viską, ką turiu!

Iš pašto dėžutės išsiimu dienos paštą — laiškas iš sesers, telefono sąskaita, "Draugas", pora propagandinių katalogų ir baltas vokas iš "Lithuanian Catholic Religious Aid". Atidarau ir išsiimu paskutinį Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos leidinį anglų kalba. Padedu viską ant komodos ir einiu persirengti, virt vakarienės. Perskaitysiu paštą vėliau — po to, kai šeima bus soti, dienos įvykiai išpasakoti. Gerai pavalgom, susitvarkom, baigiam rytdienai pamokas. Dukrelė eina gult, o aš pirmą kartą visą dieną turiu porą valandų sau (ir, aišku, kai kuriems namų darbams). Atnisėdu pailsėt, pasiimu paštą ir pradedu skaityti. Pas seserį visi sveiki, viskas gerai. Telefono sąskaita dar gali laukti iki galo mėnesio, kada gausiu algą; išmetu propagandą, peržiūriu "Draugą" ir gale pradedu vartyt Kroniką. Negaliu ilgai skaityti. Susijaudinu ir jaučiuosi lyg kalta, kad negaliu kuo padėti mūsų laisvės netekusiems broliams ir sesėms. Įvairios mintys eina per galvą. Kaip galiu taip patogiai gyventi, kai kiti žmonės pasaulyje įvairiai būdais kankinami! Jaučiuosi nepaprastai nepajėgi, maža, silpna.

Neseniai sekmadienį per pamokslą girdejau pavyzdį, kad, užsigavus ranką, kad ir vieną pirštą, visas kūnas yra ne toks sveikas, kaip kad buvo: jei tikime, kad Bažnyčia yra Kristaus Kūnas, kiekvienu kartą, kai vienas Bažnyčios narys yra kankinamas dėl tikėjimo, visa Bažnyčia kenčia, visa Bažnyčia yra nesveika.

Ką daryt? Nežinau. Pakeisti Lietuvos dabartinės situacijos tikrai negaliu. Bet reikėtų ką nors daryt. Jei visi laisvėje lietuvių ką nors darytų, ką nors... Gal galėtume bent kiek pakeisti brolių ir sesių situaciją. O ką sakyt apie vaikus. Kaip jausčiaus, jei mano dukrelei uždraustų eit į bažnyčią, duotų blogus pažymius, jei sužinotų, kad priėmė komuniją. Labai skaudėtų. Labai.

Aišku, galiu siusti piniginę paramą organizacijoms, kurios rūpinasi ir gali tiesiogiai daugiau daryti. Galiu remti Kronikos leidėjus. Bet kažkaip neužtenka. Jaučiu, kad neturiu teisės kas dieną tris kartus valgyti, kai Sibire Gajauskas, Petkus ir kiti susirę ir išalkę turi atlkti neįmanomą darbo kiekį. Tik dėl to, kad jie kovojo dėl teisybės.

Tik neseniai aiškiai supratau, kad Dievas pats vienas neveikia stebuklingais būdais. Jis pasirinko veikti per žmones — per mus. Todėl buvo taip reikalinga, kad Kristus ateitį i ši pasaulį, nes per Jo kūną Dievas galėjo veikti ir mums parodyti savo tikrąjį meilę.

Jam ir dabar reikia "kūnų", asmenų, kurie apsiimtu parodyti Jo meilę kenčiantiesiems. Gal kaip nors aš turėčiau daugiau pasiduoti Dievui, kad Jis ir per mane ką nors darytų, per mane palengvintų tą didelę persekiojamų kančią. Bet aš tokia nepajėgi!

Norėtusi šaukt, kad kas nors pajėgesnis ką nors darytų — bet kas? Vienokiu ar kitokiu būdu mes visi esame nepajėgūs.

Dukrelė šaukia — dar nemiega. Klausia, ką darau. Sakau, kad skaitau apie Lietuvos vaikus, kaip jie persekiojami, jei tikintys, jei eina į bažnyčią. Nori žinoti tiksliau. Pasakoju keletą įvykių ir keletą perskaitau. Jai irgi gaila. "Mama, ką mes galėtume daryti?" — "Nežinau, — sakau, — norėtume kaip nors padėt, ar ne?"

"Kaip būtų, — sako dukra, — jeigu mes už juos melstumėmės?" Taip. Reikėtų bent dažniau melstis. "O kaip būtų, — man minčia ateina, — jeigu vieną kartą per savaitę nueitumėm į šv. Mišias vieton tų, kurie negali, neleidžiami eiti?" "Gerai!" — sako dukrelė, kuri, kaip daugumas vaikų, iš tikrųjų nemégsta eiti į bažnyčią (išskyrus sekmadieniais, kada visi eina).

Nutarta. Mėginsim vieną kartą vidury savaitės nueiti išklausyti šv. Mišių vieton vienos lietuviatės ar lietuvių, negalinčios tai padaryti Lietuvoje.

Sieloje pasidaro truputį lengviau. Gal vieton mėgint daryt ką nors didvyriško, kam nesu pajėgi, vienos Mišios vidury sa-

vaitės jau bus daugiau negu niekas. Ir tai, atrodo, kaip tik viena snaigė sniego pūgoje.

Prisimenu pasakyte, nesenai skaityta. Paukšteliš sėdi ant plikos medžio šakos žiemos metu. Pradeda snigti. Paukšteliš klaušia mamos: "Mama, kiek sveria viena snaigė?" — "Nedaug daugiau kaip nieko", — atsako motina. Paukšteliš, tupédamas ant šakos, pradeda skaičiuoti snaiges, užkritusias ant šakos. "Viena, dvi, trys, ... šimtas dvidešimt penkios, ... tūkstantis trys šimtai dylika, ... šimtas penkiadesimt tūkstančių šeši šimtai dvi, ... trys milijonai du šimtai tūkstančių keturi šimtai trys ..." Ir ... šaka perlūzo.

Jausdama savo nepajégumą, kviečiu virus, kurie skaito šį sraipsnelį, išiungti, kaip mažos snaigės, pasimelsti vieton mūsų tautiečių, negalinčių laisvai melstis. Gal vieną kartą per savaitę kiekvienas galėtų nueit į Mišias arba sukalbėt gabalėli rožančiaus, arba gal visa šeima sueit ir vieną kartą paaukotų vakarinę maldą arba — gal dar geriau — paskaitytų straipsnelį Švento Rašto vieton tų, kurie labai norėtų, bet negali turėti religinių knygų. O gal kiekvienas kaip nors kitaip sugalvos išiungti į šį maldos ratą. Jei daug iš mūsų dažnai melsis, Dievas gal išklausytų mūsų maldų. Jis yra daug sumanesnis, negu mes visi kartu.

DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS (II)

(*Tęsinys iš praėjusio numero*)

FLANNERY O'CONNOR

Praėjus porai dienų, motina ir jis sėdėjo po vakarienės, skaitydami vakarinį laikraštį, kiekvienas atskirą dalį. Staiga pradėjo skambėti telefonas. Tomas jį pasiekė. Kai tik jis pakėlė ragelį, aštrus moters balsas pasigirdo kambaryje: "Atvykit atsiimti tos mergos. Atsiimkit. Pasigérė. Aš nenoriu girtuoklės savo namuose. Atleido iš darbo, ir grįžo girta. Aš to nenoriu".

Motina pašoko ir pagriebė ragelį. Prieš

Tomą iškilo jo tévo dvasia. Senis reikalavo tuoja pašaukti šerifą.

— Pašauk šerifą! — taré Tomas gar siai. — Pašauk šerifą, kad atvyktų ją pasi imti.

— Mes tuo atvyksim, — taré motina. — Mes tuo atvyksim ir ją tuo pat pasi imsim. Pasakyk jai, kad susirinktu savo daiktus.

— Ji ne tokioje padėtyje, kad galėtų ką nors susirinkti, — sakė balsas. — Jūs neturėjote ką nors panašaus į ją man užkrauti. Mano namai yra garbingi.

— Pasakyk jai, kad pašauktu šerifą! — šaukė Tomas.

Motina pakabino ragelį ir žiūrėjo į ji:

— Aš ir šuns neatiduočiau tam žmogui.

Tomas atsisėdo, susikryžiavo rankas ir intensyviai žiūrėjo į sieną.

— Pagalvok, Tomai, apie vargšę mergaitę, — kalbėjo motina, — kuri nieko neturi. Nieko. O mes turime visko.

Kai jie nuvyko, Sara Ham buvo susmukusi prie namų laiptų turėklo, išskėtusi kolas. Jos beretė buvo užsmukusi ant kaktos, kur senoji moteris buvo ją užmetusi. Jos drabužiai veržesi iš lagamino, kur namų šeimininkė buvo juos sumetus. Girta mergina kalbėjosi pati su savimi žemu balsu. Lūpų pieštuko brūkšnys buvo nusidriekęs jos veidu. Ji leidosi motinos nuvedama iki automobilio ir patalpinama užpakalinėje sėdynėje. Atrodo, kad ji nesuprato, kas ją gelbsti. "Néra su kuo pasikalbėti visą dieną, išskiriant su tomis prakeiktomis papūgomis", — kalbėjo ji klaikiu šnabždesiu.

Tomas, kuris nebuvvo išlipęs iš automobilio ir nebuvvo pažvelgęs į ją, išskyrus pirmąjį pasipiktinusį žvilgsnį, taré:

— Aš tau sakau kartą visiems laikams, kad jai tinkama vieta yra kalėjimas.

Motina, kuri sėdėjo užpakalinėje sėdynėje ir laikė merginos ranką, nieko neat sakte.

— Gerai, tai vežk ją į viešbutį, — taré jis.

— Aš negaliu girtos merginos nuvežti į viešbutį, Tomai, — taré ji, — tu tai žinai.

— Tai vežk ją į lagoninę.
— Jai reikia ne kalėjimo, ne viešbučio, ne lagoninės — jai reikia namų.
— Tik ne mano namų! — atkrito Tomas.

— Tik šiai nakčiai, Tomai, — tarė motina atsidusdama, — tik šiai nakčiai.

Nuo to praėjo aštuonios dienos. Mažoji pasileidėlė buvo įsikūrusi svečių kambaryje. Motina kasdien stengėsi rasti jai darbo ir vietą gyventi, bet nesisekė. Senoji moteris visur buvo paskleidusi perspėjimą. Tomas laikėsi arba savo kambario, arba rūsio. Jo namai jam buvo taip labai reikalini, kaip luobas turkliui. Jie buvo jam ne tik namai, bet ir darbovietė, ir bažnyčia. Nesisitikėjo, kad šitokiu būdu jis būtų pažeistas. Jo degantį veidas liudijo apie nuolat išgyvenamą jšeidimą.

Kai tik mergina atsikeldavo, jos balsas pulsuodavo džiazo muzika, tai kildamas, tai banguodamas, tai pasinerdamas žemomis gaidomis su aistros ilgesiais, siekiančiais patenkinimo. Tomas, norėdamas to išvengti, prie savo stalo stverdavosi Kleenex užsikimšti ausims. Kiekvieną kartą, kai jis eidavo iš vieno kambario į kitą ar iš vieno aukšto į kitą, ji būtinai pasirodydavo. Visa-
da, kai jis būdavo laiptuose, ji arba ji su-
tikdavo, ar pralenkdavo, ar, vaidindama
gēdingą, eidavo paskui ji, kvėpuodama
trumpais atsidūsėjimais. Atrodė, lyg ji tie-
siog adoravo Tomo priešingumą jai ir sten-
gėsi tokiu būdu nepraleisti progos gauti
malonumo savo kankinystei.

Senasis žmogus, mažas, kaip vapsva, su savo geltona placiabryle skrybėle, pieno ir cukraus spalvos švarku, rūpestingai suterštais marškiniais ir siauru virviniu kaklaraishi-
čiu, užimdavo Tomo galvą ir būdavo visuo-
met nusiteikęs ginčytis, kišo savo pikčiau-
sią sugestiją, kai Tomas pertraukdavo savo
prievertines studijas: "Duok kumščiu į sta-
lą. Eik pas šerifą".

Šerifas buvo kita Tomo tévo versija. Jis tuo skyrési, kad dėvėjo teksiška skrybėle ir buvo dešimčia metų jaunesnis. Jis buvo truputį suktas, bet nuoširdžiai myléjo Tomo tévą. Tomas, panašiai kaip ir jo motina,

Flannery O'Connor

būtų éjė toli iš kelio, kad galėtų išvengti jo stiklinio, blankiai mėlyno žvilgsnio. Tomas tebesitikéjo kitos išeities — stebuklo.

Namuose vakarienės su Sara buvo nepakenčiamos.

— Tomukas manęs nemyli, — kalbėjo ji trečią ar ketvirtą vakarą prie stalo ir žvelgė nepatenkintu žvilgsniu į stambią ir kietą Tomo figūrą. Jo veidas buvo nustatytas iš anksto, kaip žmogaus, patekusio į nepakenčiamus kvapus. — Jis manęs čia nenori. Niekas manęs niekur nenori.

— Tomo vardas yra Tomas, — išiterpė motina, — ne Tomukas.

— Aš pati padariau Tomuką, — atsakė mergina, — man taipl atrodė gražiau. Jis manęs nekenčia.

— Netiesa, kad jis tavęs nekenčia, — tarė motina. — Mes nesame iš tų žmonių, kurie nekėstę, — dar pridūrė ji, lyg tai būtu buvusi tokia netobulybė, kuri būtų buvusi išnaikinta per kartas.

— O, aš žinau, kad esu nepageidaujama, — tėsė Sara Ham. — Jie manęs nenori net kalėjime. Jeigu aš nusižudyčiau, nežinau, ar Dievas norėtų manęs.

— Pabandyk, tai pamatysi, — murmteilėjo Tomas.

Mergina sukliko juoku. Paskui staiga nutilo. Jos veidas susiraukšlėjo ir pradėjo drebėti.

— Geriausias dalykas būtų nusižudyti, — tarė ji, kalendama dantimis, — tada aš būčiau visiems iš kelio. Aš nueičiau į pragaro, būčiau ir Dievui iš kelio. Bet ir velnai manęs nenorėtų. Jie mane išmestų iš pragaro. Net iš pragaro, — sudejavo ji.

Tomas atskélė, pasiémė lėkštę, peilių su šakute ir nusinešė į rūsių baigti vakarienę. Po to jis daugiau nevalgė kartu. Motina jam turėjo nešti valgyti ant jo stalo. Šią valgymą metu labai intensyviai reiškėsi senasis žmogus. Atrodė, lyg jis būtų beldęs į kėdės atlošą ar kišęs nykštį už petnešų ir lyg kalbėjęs: "Ji niekad manęs nebūtų nuanusi nuo stalo".

Praėjus keletui vakarų, Sara Ham persirėžė riešus virtuviniu peiliu ir pateko isterijon. Tomas po vakarienės buvo rūsyje. Jis išgirdo aštrų kliksmą, paskui visokią šauksmę ir motinos lakstymą aukštyn ir žemyn. Jis nesijudino. Pradžioje manė, kad mergina bus persipjovusi gerklę, bet tuo suprato, kad tokiu atveju ji nebūtų galėjusi taip šaukti. Jis grįzo prie savo žurnalo. Tuo tarpu ir šauksmai nutilo. Staiga pas jį išiveržė motina su apsiaustu ir kepure.

— Mes turime ją vežti į ligoninę, — ji sakė. — Ji bandė nusižudyti. Aš užveržiau jos ranką, kad kraujas nenubėgtų. Ak, Viešpatie! Tomai, išsivaizduok, kaip žema tai daryti!

Tomas atskélė, tarsi medis, apsilinko apsiaustu ir užsidėjo kepurę.

— Mes nuvešime ją į ligoninę ir ten paliksime, — tarė jis.

— Ar kad vėl ją įvarytum į neviltį, Tomai! — šaukė senojo ponija.

Tomas, stovėdamas savo kambario viduryje, dabar suvokė, kad yra atėjės laikas, kai yra neišvengiamą ką nors daryti. Jis turi pakuotis, turi išsikelti, turi išvykti. Jo pyktis buvo nukreiptas ne prieš pasileidusią merginą, bet prieš motiną.

Daktaras rado, kad mergina nedaug buvo susižeidusi, ir ją supykino, pasijuokdamas, kad be reikalo buvo užveržtos ran-

kos — būtų užtekę tik jodo ant žaizdų. Bet motina taip lengvai nepriemė šio įvykio. Atrodė, kad nauja gailėjimosi našta užgulė jos pečius. Dėl to širdo ne tik Tomas, bet ir Sara Ham, nes atrodė, kad motinai atsirado nauja gailesčio prižastis — Saros Ham įvykis panėrė motiną į didelį liūdesį už visą pasaulį.

Kitą rytą po bandymo nusižudyti motina peržiūrėjo visą namą, surinko visus peilius ir žirkles ir užrakino stalčiuose. Žiurkių nuodū buteliuką ji išpylė į tualetą. Nuo virtuvės grindų ji surinko visas piliuoles nai-kinti vabzdžiams. Paskui ji atvyko į Tomo studiją ir tyliai paklausė:

— Kur yra tavo revolveris? Aš norėčiau, kad tu jį užrakintum.

— Revolveris yra mano stalčiuje, — subaubė Tomas. — Aš jo nerakinsiu. Jeigu ji nusižautų, tai būtų tuo geriau.

— Tomai, ji gali tave išgirsti, — tarė motina.

— Tegul išgirsta, — šaukė Tomas. — Ar tu nežinai, kad ji neturi tikslo nusižudyti? Ar tu žinai, kad šitokios niekada nesižudo? Ar tu...

Motina išslinko pro duris ir jas uždarė, kad kartu nutildytų ir jį, ir Saros juoką, kuri stovėjo čia visai netoli, prieangyje.

— Tomukas pamatys — aš nusižudysi, ir jis gailėsis, kad nebuvo man geras. Aš pasinaudosiu jo revolveriu, jo nuosavu revolveriku su perlamutro rankena, — šaukė ji ir savo šauksmą palydėjo skaudžiu filmu pabaisų juoku.

Tomas griežė dantimis. Jis atidarė stalčių ir ieškojo revolverio. Tai buvo paveldėjimas senojo, kuris buvo nuomonės, kad kiekvieni namai turi laikyti užtaisyta ginklą. Jis kartą buvo paleidęs porą šūvių naktį vagių kryptimi, bet Tomas niekad į nieką nebuvo šovęs. Jis nebijojo, kad mergina imtų ginklą prieš save pačią, ir uždarė stalčių. Ji buvo labai tampriai išikibusi į gyvenimą ir buvo pajęgi vaidybiniams nuotykiams kiekvienu momentu.

Keletas sumanymų kilo jo galvoje, kaip jos atsikratyti, bet visos tos sugestijos savo moraliniu pobūdžiu liudijo, kad jos buvo

kilusios iš galvosenos, giminingos jo tėvui, tad Tomas jas atmetė. Jis negalėjo merginos vėl padėti po užraktu, kol ji nebuvu padariusi ko nors nelegalaus. Senasis žmogus nebūtų varžėsis ją nugirdyti ir paskui pasiūsti jį vieškelį savo automobiliui bei pranešti policijai, kad ji yra kelyje. Bet Tomui tai atrodė žemiau jo dorinio lygio. Sugestijos vis kilo jo galvoje ir kiekvieną kartą žiauresnės.

Jis neturėjo nė mažiausios vilties, kad mergina pasiūmtų revolverį ir nusišautų, bet tą popietę, kai jis pasižiūrėjo į stalčių, ginklas buvo dingęs. Jo studija buvo užrakinama tik iš vidaus, bet ne iš lauko. Ginklas, žinoma, jam nerūpėjo, tačiau mintis, kad Saros Ham rankos slankiojo po jo popierius, ji siutino. Dabar jau ir jo studija buvo suteršta. Vienintelė nepaliesta vieta buvo jo miegamasis. Tą naktį ji bandė įeiti ir į ji.

Po to, ryto metą, jis nei valgė, nei net neatsisėdo. Jis stovėjo prie kėdės ir paskelbė ultimatumą. Tuo tarpu motina sriubčiojo kavą, tarsi ji tik viena, perimta skausmo, būtų buvusi kambaryje.

— Aš tai pakenčiau tol, kol galėjau, — tarė jis. — Kadangi aš matau, kad tu nesirūpini nei manimi, nei mano patogumu, nei mano darbo sąlygomis, aš esu pasirengęs imtis priemonių, kurios man dar yra likūsios. Aš duodu tau vieną dieną. Jei tu šią popietį parsiveši merginą, aš išsikelsiu. Tu gali pasirinkti — ją, ar mane.

Jis norėjo dar daugiau ką pasakyti, bet balsas nutrūko, ir jis išėjo. Dešimtą valandą motina ir Sara Ham išvyko. Ketvirtą valandą jis išgirdo automobilio šliaužimą per žvyrą ir pribėgo prie lango. Kai automobilis sustojo, pabudės šuo pašoko, visas drebėdamas.

Atrodė, kad Tomui pritrūko jėgų žengti pirmą žingsnį į prieangio drabužių spiną pasieškoti lagamino. Jis buvo lyg žmogus, kuriam buvo į rankas įduotas peilis, kad jis pats sau pasidarytų operaciją tam, kad galėtų gyventi. Jo milžiniškos rankos beviltiškai stvėrė viena kitą. Jo nuotaika buvo neapsisprendimo ir pašelimo mišinys.

Jo melsvos akys prakaitavo verdančiam veide. Kai jis momentui užsimerkė, ant jo blakstienų dugno pasirodė tévas, žvelgdamas į ji su panieka. „Idijote, idijote“, šnypštė senis. „Ištvirkusi nusikaltėlė pavogė tavo ginklą. Eik pas šerifą! Eik pas šerifą!“

Siek tiek užtruko, iki Tomas atsimerkė. Jis atrodė apstulbės iš naujo. Jis tebestovėjo ten pat, kur buvo prieš tris minutes. Paskui iš lėto pasisuko, tarsi didelis laivas, ir žiūrėjo į duris. Dar kurį laiką pastovėjo, paskui išėjo su nusistatymu veide išgyventi tai, kas reikės.

Jis nežinojo, kur galėtų rasti šerifą. Tas žmogus laikėsi savo paties nuostatų, tvarkančių jo dienotvarkę Tomas pirmiausia sustojo prie kalėjimo, nes ten buvo šerifo kabinetas. Bet ten jo nebuvvo. Jis nuėjo į teismą, kur raštininkas pasakė, kad šerifas nuėjo pas kirpėjų kitoje gatvės pusėje.

— Ten yra jo padėjėjas, — tarė raštininkas, rodydamas į stambią žmogaus figūrą su kvadratiniais marškiniais, atsirémusią į policijos automobilį ir žiūrinčią į erdvę.

— Man reikia paties šerifo, — atsakė Tomas ir nuėjo į kirpyklą, nes jis norėjo suprantančio žmogaus, o ne vien krūvos prakaituojančios mėsos.

Kirpėjas pasakė, kad šerifas ką tik išėjo. Tomas gržo atgal į teismą. Kai tik jis išėjo iš gatvės į šaligatvį, pamatė liesą, truputį sulinkusią figūrą, pikta gestikuliujančią pagalbininkui.

Tomas artinosi, būdamas apsunkintas nervinės įtampos. Sustojęs už trijų žingsnių, tarė žemu balsu:

— Ar aš negalėčiau truputį pasikalbėti?

Tai jis pasakė, neištardamas šerifo vardo, kuris vadinosi Farebrother. Farebrother pakreipė savo aštrų žvilgsnį tik tiek, kad apimtų Tomą, bet neišleido iš akių pagalbininko. Šerifas išsitraukė iš burnos trumpą cigaretės liekaną ir numetė prie kojos.

— Aš sakiau tau tai padaryti, — tarė jis pagalbininkui, paskui nežymiai linktelėjo Tomui, kad jis gali ji sekti, jei nori pasikalbėti.

Regina Ingelevičienė.

Už laisvę (oliejas, 1959-1966).

Regina Ingelevičienė.

Mater Dolorosa (oliejas, 1959-1967).

Pagalbininkas apslinko policijos automobilio priešakį ir įlipo. Farebrother éjo per teismo aikštę ir sustojo po medžiu. Tomas jí seké. Šerifas lauké. Jis užsidegė kitą cigaretę. Tomas pradéjo išlieti savo reikalą. Kadangi jis neturéjo galimybés parinkti žodžių, tai buvo nenuoseklus. Kartodamas tą patį dalyką keletą kartų, jis pagaliau pasaké tai, ką noréjo pasakyti. Kai jis pabagé, šerifas tebestovéjo, i ji palinkęs kampu. Jo akys nieko ypatingo nesaké. Ir taip jis pasiliko be žodžio.

Tomas pradéjo iš naujo jau lėtesniu balsu. Farebrother leido jam tēsti iki pagaliau prataré:

— Mes ją kartą turéjome.

Paskui jis leido sau pusiau nusišypsoti léta, prislégtą, viską suprantančia šypsena.

— Aš su tuo neturiu nieko bendra, — taré Tomas, — tai yra mano motina.

Farebrother tūpteléjo.

— Ji noréjo merginai pagelbèti, — taré Tomas. — Ji nesuprato, kad jí negali pagelbèti.

— Truputį daugiau, negu jí galéjo suvokti, kaip aš suprantu, — murméo balsas žemiau jo.

— Ji neturi nieko bendra su tuo, — saké Tomas. — Ji nežino, kad aš čia atéjau. Mergaité su ginklu yra pavojinga. Ji gali ką nors tuo revolveriu nušauti.

Užstojo ilga tyla.

— Kur jí tai turi? — paklausé Farebrother.

— Aš nežinau. Ji miega svečių kambary. Turétu būti ten, greičiausiai lagamine.

Farebrother vél pasidaré tylus.

— Jūs turéumét atvykti ir padaryti kratą svečių kambaryje, — taré Tomas pabrédamas. — Aš, gríždamas namo, paliksiu duris neužrakintas. Jūs galésite atvykti tyliai, užlipti aukštyn ir padaryti kratą jos kambaryje.

Farebrother pakreipé galvą taip, kad jo akys grubiai žiüréjo į Tomo kelius.

— Atrodo, kad jūs žinote, kaip tai reikia padaryti, — taré jis. — Ar norite gauti tarnybą?

Tomas nieko neatsaké, nes nesugalvojo, ką reikétu atsakyti, bet kantriai lauké. Farebrother išsiémé cigaretës galiuką iš lūpų ir numeté ant žolés.

— Aš užeisiu apie šeštą, — jis pasaké.

— Palik neužrakintas duris ir nesimaišyk man po kojų; nei tu, nei tos abi moterys.

Tomas atsikvépē giliu atsidūsimu, kuris reišké "ačiū", ir pasileido per žolę, tarsi išlaisvintas. Tačiau pasakyinas "abi moterys" pasiliko kaip dagys jo galvoje. Subtilus jo motinos jšeidimas jí labiau skaudino, negu Farebrother užuomina apie jo kompetencijos trūkumą. Kai jis atsisédo savo automobiliyje, jo veidas staiga užsiliepsnojo. Ar jis neišdavé šerifui savo motinos, kaip pajuokos objekto? Ar jis nesužadino įtarimo, kad jí nori atskratyti palaidūnés merginos? Bet jis tuož įsitikino, kad ne. Jis užvedé automobilį ir ramiai važiavo namo, bet kai pasuko į kiemą, nusprendé, kad reikia pastatyti automobilį truputį toliau nuo namų ir tyliai jeiti pro užpakalines duris. Automobilį jis pastaté toliau ir veja priéjo iki užpakalinių namo durų. Dangus buvo išraižytas garstyčių spalvos brūkšnais. Šuo miegojo ant kilimélio prie užpakalinių durų. Pajutės šeimininko žingsnius, jis atvéré vieną aki, pažvelgè į jí ir vél užsimerké.

Tomas jéjo į virtuvę. Ji buvo tuščia, ir namai buvo tokie tykūs, kad jis galéjo girdéti virtuvés laikrodžio takséjimą. Buvo ketvirtis iki šešių. Jis nuskubéjo prieangiu ant galų pirštų iki frontinių durų ir jas atrakino. Paskui kurj laiką stovéjo klausydamas. Iš anapus gyvenamojo kambario durų girdéjo motinos knarkimą ir pamané, kad jí bus užmigusis beskaitydama.

Kitoje prieangio puséje, trys pédos nuo jo studijos, ant kédés kaboko pasileidélés juodas švarkas ir raudonas rankinukas. Jis girdéjo, kaip viršuje teka vanduo, ir nusprendé, kad jí maudosi.

Nuéjės į savo studiją, atsisédo prie stalо laukti, jusdamas, kad kartais jí vis perbégá šiurpuly. Jis sédéjo vieną ar dvi minutes, nieko neveikdamas. Paskui pasiémé pieštuką ir pradéjo piesti kvadratus ant čia pat guléjusio voko. Pasižiūréjo į laikrodį.

Regina Ingelevičienė.

Motinystė (aliejas, 1969).

Vienuo lika minučių iki šešių. Po kiek laiko nuobodžiaudamas atitraukė pagrindinių stalčių. Kuri laiką žiūrėjo į ginklą, jo nepastebėdamos. Paskui jis suriko ir pašoko. Ji ji sugrąžino!

— Idijote! — šnypštė tėvas, — idijote!
Eik ir įdėk ji į jos rankinuką.

Tomas nejudėjo.

— Gyvuly! — šaukė tėvas.

Tomas paėmė ginklą.

— Paskubék! — įsakinėjo senis.

Tomas pradėjo eiti, ginklą laikydamas atokiai nuo savęs. Jis atidarė duris, pažiūrėjo į kėdę. Juodas švarkas ir rankinukas buvo beveik ranka pasiekiami.

— Pasiskubink, kvaily! — liepė tėvas.

Iš anapus gyvenamojo kambario vos

girdimas motinos kvėpavimas kilo ir tilo. Atrodo, lyg jis žymėjo laiko rėmus tų momentų, kada Tomui neliko daugiau kas daryti. Kitų garsų nebuvo.

— Paskubék, neklaužada, kol ji nepabudo, — kalbėjo senis.

Knarkimas nutilo, ir Tomas išgirdo girgždant sofos spyruokles. Jis pagriebė raudoną rankinuką. Ranka pajuto tarsi odos lietimą. Kai ji atvėrė, jis pajuto neabejotiną mergaitės kvapą. Staigiai jis įkišo ginklą ir atitraukė. Jo veidas degė bjauriu raudonumu.

— Ką Tomukas įdėjo į mano piniginę?
— paklausė ji, ir jos juokas nuskambėjo laiptais žemyn.

Tomas sudrebėjo. Ji buvo laiptų viršu-

je, ateidama panašiai, kaip modeliuotojos, viena koja plika, o kita besiveržiančia nustatyta ritmika iš jos kimono.

— Tomukas yra nedoras, — kalbėjo ji gerkliniu balsu. Ji pasiekė apačią ir metė geidžiantį žvilgsnį į Tomą, kurio veidas darbar buvo greičiau pilkas negu raudonas. Ji atėjo, pasiekė rankinuką, atidarė ji pirštu ir žiūrėjo į ginklą.

Motina atidarė gyvenamojo kambario duris ir žiūrėjo.

— Tomukas įdėjo revolverį į mano krepšį! — suklykė Sara Ham.

— Juokauji, — tarė motina žiovaudama, — kodėl Tomas dėtų revolverį į tavo krepšį?

Tomas stovejo truputį apstulbęs, beviliskai nuleidęs rankas. Jos kabojant riešų, lyg jis jas būtų ką tik ištraukęs iš klapo kraujo.

— Aš nežinau kodėl, — sakė mergina, — bet jis tikrai įdėjo.

Ji pradėjo eiti aplink Tomą, rankas įrēmusi į šonus, palenkusi į priekį sprandą, į ji žiūrėdama su išdidžia šypsena. Staiga, atrodo, jos išraiška atsivérė, kaip atsivérė ir rankinukas, kai Tomas ji palietė. Ji stovėjo, pakreipusi galvą į šoną, su išvaizda žmogaus, negalinčio tikėti.

— Oi, oi, — tarė ji, — koks jis tipas!

Šiuo momentu Tomas keikė ne tik merginą, bet ir visą pasaulio santvarką.

— Tomas nedės ginklo į tavo krepšį, — aiškino motina, — Tomas yra džentelmenas.

Mergina pakélé triukšmą springstančiu balsu.

— Tu gali ji ten matyti! — sakė ji, rodydama į krepšį.

— Tu ten ji radai, žioply! — šnypštė senis.

— Aš ji radau krepšyje, — sušuko Tomas. — Nešvari ir kriminalistiška ištvirkėlė pavogė mano ginklą!

Motina šiame balse atpažino kitą asmenį. Senosios ponios į Sibilę panašus veidas išbalo.

— Mačiau savo akimis, — klykė Sara Ham ir éjo prie rankinuko, bet Tomas, tarsi jo rankos būtų valdomos kito, pirmiau

pastvérė revolverį. Mergina beprotiškai siekė pagriebti Tomą už gerklės ir būtų pa siekus, jeigu motina nebūtų sulaikiusi.

— Šauk! — šaukė senis.

Tomas iššovė. Sprogimas buvo toks didelis, lyg kad būtų buvusios sunaikintos vi so pasaulio blogybės. Tomas tai girdėjo kaip garsą, lyg tai būtų sunaikinimas visų pasileidelių juoko, iki pagaliau visi kliksmai nutilo ir nebeliko nieko, kas drumstų taiką ir tobulą tvarką.

Aidas nuščiupo bangomis. Dar paskutinei bangai nenuaidėjus, Farebrother atidare duris ir įkišo galvą į prieangi. Jo nosis susiraukė. Jo pirmas išpūdis buvo kaip žmogaus, nenorinčio priimti siurprizo. Jo akys buvo kaip stiklas, atspindintis sceną. Senoji ponia gulėjo ant grindų tarp merginos ir Tomo.

Serifo protas pradėjo veikti staigiai, kaip skaičiavimo mašina. Jis matė veidus, tarsi jie būtų atspausti: žmogelis seniai projektavo nužudyti motiną ir kaltę suversti merginai. Bet Farebrother jam per greitai atėjo. Jie nežinojo, kad jis buvo prie durų. Kai jis tyrinėjo sceną, naujos ižvalgos nušvito jo galvoje. Virš lavono tiek žudikas, tiek pasileidėlė, beveik apalpę, buvo vienas kitą apsikabinę. Šerifas, tai matydamas, truputį piktinosi. Jis buvo papratęs atsirasti scenose, kurios nebuvuo tokios blogos, kokių jis buvo tikėjėsis, bet ši patenkino jo lūkesčius.

VERTĖJO KOMENTARAS

Didelį nustebimą šios novelės skaitytociui sukels ne tai, kad Tomas, norėdamas atskiratyti žemo žmogiškumo lygio merginos, praranda savo motiną, kurią jis labai vertino, bet tai, kad po katastrofos jam kažkaip artima pasidare ta, kurios jis norėjo visokiai būdais atskiratyti. Galbūt psichologiskai galima tai pateisinti tokiu būdu, kad tiek Tomas, tiek mergina neteko jiems abiems brangaus žmogaus: vienas motinos, kita nuostabios globėjos. Tokiu būdu pasidare vienas kitam artimi.

Verta atkreipti dėmesį ir į tai, kad autorė šios merginos pirmiausia nevaizduoja

kaip nusikaltėlės. Nepaisant to, kad Tomas jas nekentė ir ją niekino, jis i ją žiūrėpo ne tiek kaip i nusikaltelę, nes, pasak jo, jas negalima apkaltinti — ji sirgo nimfomanija. Ji nėra žymia dalimi atsakinga už savo trūkumus. Tomas su šia problema buvo linkęs pakilti iki Dievo ir pas jį ieškoti atsakymo i klausimą, kodėl tokių žmonių esama.

Tai gili žmogiška problema, su kuria susitinkame kiekvienu atveju, kai susitinkame su atsilikusiu ar kitaip nesveikai gimusiu su vienokiais ar kitokiais prigimties trūkumais žmogumi. Mes paprastai nuo tokių žmonių spontaniškai nusikreipame ir į jų problemų arba visai nesvarstome, arba, jeigu ir svarstome, tai nerandame atsakymo. Kaip tiktais ir yra ši problema, kurią norėjo panagrinėti Flannery O'Connor. Atsakymą, kuri jį mums i šią problemą duoda, galbūt būtų galima išreišksti žmonijos solidarumo vardu. Tieki šie žmonės su savo labai ryškiomis charakteristikomis, tiek mes, kurie save vadiname normaliais, nepaisant mūsų skirtumų, esame tos pačios žmonijos dalys ir net vieni kitiems reikalingi: vieni esame tam, kad duotume, o kiti — kad iš mūsų daugiau gautų.

Negalima nematyti iš Saros nuodėminimo. Bet ne tai čia sudaro šios novelės problemą. Mes esame gan greitai nusiteikę žmones vertinti moraliniu požiūriu, bet rečiau žmogų analizuojame esminiu, filosofiniu požiūriu.

Moralinis požiūris, žinoma, yra neišvengiamas, vertinant žmogų. Tačiau nebūtų teisinga pasilikti vien prie šio vertinimo. Juk ir nusikalstantis žmogus yra žmogus. Ir niekas kitas garsiau šios tiesos nepasako, kaip Jėzus savo palyginimais apie paklydusių avies ieškojimą ir pan. Jis atėjo ieškoti ne teisiųjų, bet nusidėjelių. O krikščioniškoji visuomenė per keletą paskutinių šimtmecių, rūpindamasi kultivuoti žmogiškas vertybes, stengési kuo toliau atsitraukti nuo nusikalstančio žmogaus. Tokio žmogaus atstovas kaip tik ir yra šios novelės Tomas. O jo motina, priešingai, savo dėmesiu nusikalstančiai merginai kaip tik yra užmiršto

Regina Ingelevičienė. Autoportretas.

DAILININKĖ REGINA INGELEVIČIENĖ

Red.

Sis "Laiškų lietuviams" numeris iliustruotas dail. Reginos Ingelevičienės kūrinių nuotraukomis. Jos apžvalginė paroda šių metų pavasarį buvo surengta Niujorke dukterę Reginos Kudžmienės ir Maros Vygantienės. Jos kūrinių nuotraukos ir biografiniai bruožai paimti iš tos parodos katalogo.

Regina Ingelevičienė baigė Kaune Meno Mokyklą 1931 m., paskui dėstė piešimą seserų kazimieriečių vadovaujamojoje mer-

krikščioniško bruožo atstovė. Ji mums atrodo nereali, nesuprantama. Tačiau autore šiame personaže norėjo parodyti tokį žmoniškumo supratimą, kuris yra daugiau negu tik moralinis. Jai rūpėjo žmogus. O iš vieno kito motinos pasiskymo skaitytojas galės pastebėti, kad jai rūpi ne tik ši mergina, bet visa žmonija.

V. Bagdanavičius

gaičių gimnazijoje Kaune. 1936-1937 m. lankėsi Italijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje, norėdama patobulinti savo meno žinias bei patirtį. 1938 m. įsikūrus Lietuviai moterų dailininkų sąjungai, buvo jos valdybos narė. 1944 m. buvo priversta palikti tėvynę, su savim pasiimdamas tik tėvo portretą ir dėžutę dažų. Jos meno kūriniai liko Lietuvoje. Penkerius metus praleidusi Vokietijoje ir Austrijoje, 1949 m. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Niujorkė. Po sunkios ligos 1980 m. atsisveikino su šiuo pasauly.

Minėtos parodos kataloge Rima Čerkeiliūnienė apie jos kūrybą rašo: "Reginos Ingelevičienės tapyboje vyrauja linijų ritmas, kuris atspindi jos kūrybai savitą dvasinę būseną. Prislopinta, net rūsčių spalvų palečė pabrėžia paveikslų kontempliatyvią, neretai ir sielvarto persunktą nuotaiką. Regina Ingelevičienė tapė paveikslus serijomis, kompozicinių problemų sprendimai ją nuolat skatino ieškoti naujų išraiškos formų. Šalia sustatyti vieno laikotarpio tapybos darbai pulsuoja tuo pačiu ritmu, ir linijos nenutraukiamai tėkmė natūraliai jungiasi į šalia stovinčią drobę, lyg būtų to paties paveikslų dalimi..."

Menininkė skaudžiai pergyveno lietuvių tautos tragediją: pabėgimus, tremtį, partizanų kovas. Visa tai jি jautriai atkūrė savo paveiksluose... Šis nykasis laikotarpis pamäzu pereina į giedresnės nuotaikos ir šviesesnių spalvų kompozicijas... Vélesniuose darbuose dominuoja peizažai, kuriuose atsisakoma plokštinės kompozicijos, juose jaučiamą gilumą ir erdvę...

Reginos Ingelevičienės kūryboje ižiūrima šio šimtmečio pradžios Paryžiaus mo-kyklos įtaka. Ypatingai jai artimi fauvisto Rouault darbai, kurio kūrybinių idėjų atosvaitos pastebimos menininkės drobėse. Jo tapyba buvo persunkta religine nuotaika, o juodos teptuko linijos, lyg švino juostos vitražuose, skyrė vieną spalvą nuo kitos. Regina Ingelevičienė savaip perprato šias įtakas ir savo tapyboje išpuoselėjo savitą braižą...

Reginos Ingelevičienės kūryboje ryški religinė nuotaika. Stoiska ramuma alsuoja

Jis apvylė mano vienuolišką meilę (I)

Vytautas Kasniūnas

Vélyvas telefono skambutis.

— Alio! — atsákau.

— Atsiprašau, kad taip vėlai skambinus, — girdžiu moters balsą.

— Aš nakties žmogus, naktibalda, — juokauju, — iki antros valandos ryto mane vėlus laikas.

— Ką tik sužinojau, kad šiandien atvykstate į Brocktoną. Norėčiau susitiki ir pasikalbėti. Aš gyvenu Bostono apylinkėse, — skamba nervingas balsas.

— Ką gi... Malonu... Pavakaryje būsiu Bostone. Atskrendu *United* lėktuvu. Beje, ar mes pažįstami?

— Aš jus pažįstu. Jūs rašote, o aš skaitau. Tad pažintis sena. Vasarą rengiaus atvykti į Čikagą ir buvau Jums berašanti laišką, bet planai pasikeitė.

— Galiu Jums duoti adresus, kada ir kur būsiu.

— Jūs taip lengvai sutinkate susitiki su nepažįstamu žmogumi? — juokavo.

— Su moterim, tik su moterim, — patikslinau.

ir jos greitu ritmu pulsujanti tapyba. Menininkės darbuose jaučiamas ritmas atliepia pasaulyo ritmą, jis nėra neramus ar nervinges. Tai išjaustas gamtos pulsavimas, kuris byloja apie visatos esmę".

— Cha, cha, cha... — nuskambėjo juokas. — Vadinas, moteris — tai ne žmogus. Ak, jūs visi vyrai ant vieno ir to paties kurpalio siūti: pigiai perkant, brangiai parduodat. Ar ne?

— Iš prigimties aš esu pirklys. Supirkinėjų viską. Kaip tas vynininkas, kuris, surūšiavęs vaisius, daro vyną. Paskiau ji ragauju ir geriu. Gerą vyną duodu draugams, o blogą pasilieku sau juodai dienai. Matai, koks aš kilnus...

— O aš esu iš prigimties pardavėja. Galime sudaryti pirkliją ir išvystyti pirkylą. Sutariam?...

— Sutinku... Tačiau, bet ką pirkdamas, laikaus dėdės pamokymo: "Koks pirkulas, toks ir pinigas".

— Gerai. Dėl kainos susitarsime. Noriu Pačiam parduoti vienuoliškos meilės istoriją...

— Ką? Vienuolės meilės istoriją? Pakartok, ar aš nesapnuoju...

— Dėl to ir skambinu. O jei nori, tai pasiūlymą galiu pakartoti.

— Net saldu darosi, besiklausant, ką sakai. Pačiu geriausiu vynu norėčiau pasmaguriauti ir atšvęsti pirkinio vertę...

— Atšvęsime, kai susitiksime.

— Puiku! Džiugu! Aš ateisiu į vienuolyno svečių kambarį ir klausysiuos, ką man pasakos už grotuoto lango sėdinti vienuolė. Ji kalbės ramiai, dusliai... Pro langą besiveržią rudens vakaro saulės spinduliai apšvies jos gražų veidą, juodus drabužius...

— Palauk! Sustok! Nesvajok! Ko gero tikrai būsi vyno išgéręs... Kiek žinau, jūs posėdžiausite Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vienuolyno salėje. Aš atvažiuosiu pietų pertraukos metu, ir mudu, išėjė į sodą, galėsite pasikalbėti. O kad tau nepranyktų tas sukurtais vaizdelis, vienuolyno kambaryje besikalbant su vienuole, aš būsiu apsirengusi juodai. Sutarta?

— Sutarta! Lauksiu. Ačiū!

~ ~ ~

Laikrodžio valandos sukasi ilgesingai. Seselės atnešė kavos virdulį ir pyragaičių. Užsirašau kalbėtojų gražesnius žodžius.

Reikia rašyti, nes mintys skraido toliuose. Taip sunku susikaupti. Kad tik greičiau ateitų dyliktoji valanda, vis nerimastauju. Nors imk ir pasuk rodykles. Ir kai salės gale suskambėjo lėkštės, užvaldė nerimastis. Kur ji? Gal kas nors aną vidurnaktį paskambino ir pajuokavo? Aš persikėliau atsisesti arčiau valgomojos kambario esančio stalo. Gaivinuos kava. Turbūt dešimtą puoduką tuštinu. O lauktosios viešnios vis nematau. Imu jos ieškoti vienuolių seselių tarpe. Jų daug. Skaičiuoju jas, nešančias maistą, ruošiančias stalus pietums. Septynios, aštuonios. Vyresnioji seselė, kuri dalyvavo posėdyje, atėjo į valgomąjį kambarį. Laukiu, kada pakvies pietų.

O gal viena iš tų seselių vienuolių man paskambino, pradėjau galvoti. Jos visos dėvi juodus drabužius. Ateis viena iš jų ir pasakys: "Aš esu ta, kuri noriu papasakoti vienuolės meilės istoriją..." Bet kuri iš jų būtų ta lauktoji? Vėl skaičiuoju seseles. Stebiu jų veidus, eiseną, judesius...

Pro didelį langą matau Nukryžiuotojo Kristaus statulą. Aplink spalvingais lapais pasipuošę medžiai. Prie kryžiaus sustoja dvi vienuolės ir meldžiasi. Ateina trečioji. "Crucifixus etiam pro nobis", rodos, girdžiu iš tolo skambančius žodžius.

— Prašau paskaityti Jėzaus Nukryžiuotojo seserų kongregacijos istoriją, — duodama knygą, sako seselė Anunciata. — Netruks eisime pietų.

Knyga parašyta prof. Simo Sužiedėlio. Gražus, meniškas viršelis dailininko Jono Steponavičiaus, 220 iliustracijų. Skubiai verčiu puslapius ir jaučiu, kaip kaista žandai. Mane apima gėdos jausmas. Kuo toliau verčiu knygos puslapius, tuo labiau raustu. Rodos, girdžiu šimtus balsų: "Gėda tau..." Matau besiypsancius seselių veidus ir, rodos, šnabždančius žodžius: "Gėda, gėda..."

Sustabdau pro šalį einančią seselę Anunciatą ir sakau: "Gėda prisipažinti, bet aš nebuvau girdėjęs apie Jėzaus Nukryžiuotojo seserų kongregaciją. O ji tokius milžiniškus darbus atliko". Seselė šypsosi ir sakao: "Garbė Kristaus vynuogynui..."

Gerai, kad "jinai" neatėjo. Kuo labiau vėluosis, tuo bus geriau. Versdamas knygos puslapius, kalbuosi su Tėvu Alfonsu Marija, vienuoliu pasionistu, kongregacijos steigėju, kilusiu iš Žemaitijos kaimo, netoli Tytuvėnų. Knygos puslapiuose matau šimtus vienuolių nuotraukų ir stebiu tas aštuonių vienuoles, kurios mus vaišina. Veiduose spindi grožis, dvasinis grožis. Jokia žemės meilė negali jų apvilti, nes jos atsiliepė į Kristaus raginimą: "Melskite tad pjūties Viešpatį siustyti darbininkų į savo pjūtį... Eikite ir jūs į mano vynuogyną!"

— O gal norite apžiūrėti vienuolyną?
— Sugrįžusi seselė Anunciata man pasiūlo.

— Noriu, — atsakau ir dairausi, bene pamatysiu tą juodais drabužiais apsirengusią, kuri turėjo man papasakoti savo gyvenimo istoriją.

— Einame, — sako seselė, — apžiūrėsite Sopulingosios Dievo Motinos vienuolyną. Šalia vienuolyno yra senelių namai-prieglauda, seselių prižiūrima. Seselės iš Nukryžiuotojo meilės pasirinko vienuolyną, kad, sekdomos Evangelijos patarimais, galėtų kartu dirbtį mokyklose, parapijose ir aprūpinti našlaičius bei senelius prie-glaudose.

Einu vis dairydamasis aplink, atsigreždamas, bene pamatysiu "ją". Kalbėdamasis telefonu, juk galėjau paklausti, koks jos vardas ir pavardė. Neužtenka, kad ji moteris ir bus apsirengusi juodais drabužiais. Cia tiek daug moterų, dėvinčių juodais drabužiais. O, kad jos visos man papasakotų savo "didžiosios meilės Kristui" istoriją, išgyvenimus — užtektų rašymo méniesių méniesiams!

Jeiname į koplyčią. Gražūs vitražai, sau-lės spinduliais apšvesti. Viename suole sėdi vienuolė ir varsto tarp pirštų rožinį. Gal "ji" čia sėdi ir laukia manęs? Susigėstu... Akys nukrypsta į Kristų Karalių, ir prisi-menu kun. Žitkaus žodžius:

Atnešiu Jam giesmę, ir meilę, ir maldą,
Prieš savo Karalių nulinksiu žemai.
Tegul mano protą ir širdį Jis valdo:
Jame mano viltys ir mano 'džiaugsmai.

Iš koplyčios einame į biblioteką, kur labai daug lietuviškų knygų; einame į svečių kambarį, į seselių poilsio kambarius, kuri e išpuošti lietuvių dailininkų kūriniais, tautodailės darbais.

— Jūs labai lietuviškos, tautiškai susipratusios, — sakau.

— Dievo paskirtimi ir valia tokios esame, — atsako.

— Ilgai išsilaiikys lietuviška dvasia?

— Priklausys nuo to klausimo kėlėjų, senelių ir tėvų, kurie savo vaikuose ir anūkuose ugdyd pašaukimo dvasią.

— Ar lietuviai remia vienuolyno darbus?

— Remia.

— Ar seselės gauna atlyginimą?

— Kartą kun. P. Juras, priminės, kad senelių prieglaudose ir motiniškuose namuose seserys ir naujokės iš niekur atlyginimo negauna, gyvena tiktais iš aukų ir dėl to kartais turi nelengvų dienų ir apie tai bet kam neužsimena, toliau pastebėjo: "Seselės, užsidarę tarp keturių sienų, žmonėms mažai matomas. O kadangi jos visad linksmos ir patenkintos, žmonės mano, kad joms nieko netrūksta... O kaip jos sunkiai dirba ir kiek meldžiasi! Auklėti, mokyt, globoti vaikučius, karšinti suvaikėjusius senelius — tam reikia daug kantrybės ir ištvermės". Taip parašyta vienuolyno istorijos knygoje. Ar atsakiau į klausimą?

Mums išėjus į ilgą koridoriu, matau atskubančią juodais drabužiais moterį. Priėjusi sako: "Prašau į salę". Rodomajį pirštą nukreipiu į save. Ji linkteli galva. Salėje matau vidutinio amžiaus gražią moterį. Ji rūko. Vieną cigaretę užgesina, kitą dega. Bet ji apsvilkusi pilku kostiumeliu.

— Ar pažiūstate tą ponią — klausiu savo stalo kaimynę.

— Taip, jos vardas Liūda, — atsako.

— Bet ji ne vienuolė?

— Ne.

— O gal buvusi vienuolė?

— Kiek žinau, ne. Ko tu toks nervinges?

— Ar nematei moters, apsirengusios juodais drabužiais?

— Vienuolyne tu ieškai juodojo aukso ir nerandi!

— Gerai pasakei: "Juodojo aukso".

— Galiu aš padėti surasti, ko ieškote?

— šalia atsisėdusi klausia ponai.

— ?... Juod... — sumurmėjau nustebęs.

— Mano pavardė Janina Juodakytė.

— Mano... Ar nebūsite kilusi iš Juodakiu šeimos nuo Pašvitinio?

— Esu!

— Ar neturėjote sesers Verutės?

— Turiu tokiu vardu seserį, ištekėjusią už mokytojo Domo Pinagrio. Gyvena... K...

— Ji buvo mano pirmoji meilė! — pertraukiau kalbą, garsiai šūktelėjės, kad net visi sužiūro.

— Ar nebūsi buvęs Vycytis?

— Buvau buvęs ir esu.

— Aš pasivogdavau tavo rašytus Verutei laiškus ir skaitydavau, nuo sesers paslėpusi. Gražiai rašei...

— Tai mudu kaip ir giminės... Kur tu mokeis?

— Verutė iš gimnazijos persikėlė į Panevėžio mokytojų seminariją, o aš su teta išvykau gyventi pas brolį kunigą.

— Prisimenu. Tada mudu su Verute išsiskyrėme. Bet tu nežinojai, kas buvo tas "Vycytis"? Tu manęs nepažinojai?

— Ne. Iš susijaudinimo net pirštai drebė. Ar tu rūkai? Tokio susitikimo nesitiekėjau. Ar neturi cigarečių?..

— Retomis progomis ir rūkau, ir geriu, bet cigarečių neturiu. Tikiuosi galésiąs pa-skolinti iš Liūdos.

— Bumpt, bumpt, bumpt, — taukšteli-jo plaktuku pirmininkaujantis. Papraše-tylos.

Mudu vienas kitam mirktelėjome ir iš-ėjome į koridorių.

— Ar turi valandėlę laisvo laiko? — paklausė jį.

— Dabar posėdyje bus diskusijos dėl finansinių pranešimų, kuriose aš nedaly-vausiu, tad galime pasikalbėti, — pasiūliau.

Išėjome į sodą. Viskas gražiai, planin-gai, vienuoliškai sutvarkyta. Atsisėdame ant

suolelio netoli didelės, meniškos balto gra-nito Sopulingosios Dievo Motinos statulos. Aplink ją iškalti septyni Marijos kentėj-imai — sopuliai.

— Tai nauja statula, padovanota sese-lės Anunciatas brolio kunigo, — sako Ja-nina. — Aš mégstu šią vietą ir, kai tik susi-daro galimybė, visados praleidžiu kurį lai-ką šiame sode. Kita vieta, kuri man labai patinka, yra Marijos sodelis. Aš čia galiu tinkamai susikaupti, melstis.

— Jūs esate seselė vienuolė? — pertrau-kiu kalbą.

— Ar aš tokia atrodau? — šypsodamas paklausė.

— Vienuolės turi ypatingą moters gro-ži, tokį spinduliuojantį, nežemiškai žavų...

— Nori man pasakyti komplimentą?..

— Tu esi panaši į savo seserį Verutę.

— Betrūks, kad mudu vienas kitą įsi-mylytume... Taip, aš buvau vienuolė.

— Buvai? Ištekėjai? Turi šeimą?..

— Buvau vienuolė ir jaučiuosi tokia esanti, tik reikėtų tą žodį paimti į kabutes. Neištekėjau, bet jaučiuosi esanti "žmona", šeimos nesukūriau, bet gyvenu "šeimoje".

— Tu esi mišlė.

— Norėtum pasakyti: mišlinga, paslap-tinga...

— Pradék pasakojimą nuo vienuolės gyvenimo.

— Dabar aš tau papasakosiu, kodėl į-stojau į vienuolyną, o kitą savo gyvenimo istorijos dalį papasakosiu vakare.

— Mes ieškome tavęs, — išskėstomis rankomis sako man posėdžio sekretorė. — Po 10 minučių pertraukos bus pirmasis ta-vo pranešimas.

— Še tau, kad nori. Belieka uždainuoti: "Gegutė raiboji, kodėl tu nekuuoji?" — atsakiau nerimastingai.

— Vakare turėsime daugiau laiko pasi-kalbėjimui. Nerūstauk! — ji paspaudė man ranką atsisveikindama.

— Iki! ..

— Iki! ..

(Pasikalbėjimą tęsime kitame numeryje)

Paruošė **GEDIMINAS VAKARIS**

BURIUOTA PLATELIŲ EŽERE

Vasaros pabaigoje tris dienas Platelių ežere vyko buriavimo regata. Joje dalyvavo plateliškiai ir sportininkai iš Panevėžio, Kauno, Klaipėdos, Kapsuko ir kitų miestų bei rajonų. Iš viso regatoje dalyvavo 60 buriuotojų.

XIX IR XX AMŽIŲ AUDINIAI IR DRABUŽIAI

Iki spalio vidurio Kaune, Paveikslų galerijoje, buvo atidaryta paprastų žmonių meno paroda, pavadinta "Devynioliktojo ir dvidešimtojo amžių audiniai ir drabužiai". Šioje parodoje buvo parodyta kaimo audėjų ir mezgėjų rankdarbiai iš M. K. Čiurlionio dailės muziejaus atsargų. Buvo išdėstyta beveik du šimtai tautinių drabužių, stalčių, lovatiesių, rankšluosčių, siuvinėtų gūnių. Atstovauta visiems Lietuvos etnografiniams kampeliams. Parodoje taip pat buvo galima pamatyti ir šių dienų paprastų žmonių meistrų darbus.

MUZIKOS ŠVENTĖ MOKSLEIVIAMS

Kiekvienų mokslo metų pradžioje Telšiuose, Plungėje ir Kretingoje vyksta išprastinė muzikos šventė moksleiviams. Ją surengia Valstybinė filharmonija. Lektoriai su pažindina moksleivius su Filharmonijos veikla, meno grupėmis ir atlikėjais. Filharmonijos ir operos solistai, skaitovai ir instrumentalistai surengia koncertus.

MOKO AKMUO

Moko akmuo, vadinamas Puntuko broliu, yra Tauragnų apylinkėje, netoli Tauragno ežero. Šis didelis akmuo, porą metrų

išlindęs iš žemės, stūkso Pakalnių kolūkyje, Vosgelių kaimo galulaukėje. Ši milžinė, kurio aukštis keturi metrai ir ilgis penki su puse, neseniai iš žemės paviršių iškėlė Puntuko bendro sodo sodininkai.

LIETUVOS GARLAIVIAI

Pirmieji Nemune garlaiviai pasirodė 1854 metais. Dabar Lietuvos vidaus vandenimis plauko 26 krovininiai upių laivai ir 20 keleivinių.

Ilgiausia keleivinė linija Lietuvos vidaus vandenye Kaunas - Klaipėda. Jos ilgis 272 kilometrai. Trumpiausia — Klaipėda-Smiltnė. Jos ilgis vienas kilometras. Keleiviniai laivai plaukia iš Kauno į Plokščius, Nidą, Rumšiškes, Birštoną. Iš Vilniaus laivai plaukia į Valakampius. Iš Druskininkų į Liškiavą.

Nemunas vadinamas "žydrija Lietuvos gatve", kuria judėjimas nenutrūksta nei dieną, nei naktį.

ATNAUJINAMI PLUNGĖS DVARO RŪMAI

Rūmai atnaujinami pagal paminklų atnaujinimo instituto vyriausiojo projektų architekto D. Griciaus projektą. Interjero beveik nelikę, o nuotraukų, graviūrų, vaizduojančių jį, beveik nėra muziejų, archyvų bei bibliotekų saugyklose, todėl yra prašoma visuomenę padėti. Visus, kurie ką nors prisimena apie buvusį rūmų interjerą, arba turī kokios nors vaizdinės medžiagos, prašoma kreiptis į Paminklų konservavimo institutą.

Buvusio Plungės dvaro rūmai — vienas įdomiausių 19 amžiaus pabaigos neorenesanso architektūros paminklų Lietuvoje. Rūmai buvo pastatyti 1887 m. architekto Karlo Lorencu kunigaikščio Mykolo Oginskio lėšomis. Jų interjeras puošė lipdyba, tapybos pano, puošnios krosnys, apie 100 Oginskių giminės portretų. Čia buvo Žemaitijos krašto archeologų radinių, numizmatikos rinkinys, archyvas ir turtinė biblioteka. Šiuose rūmuose muzikos meno mokėsi ir orkestre grojo M. K. Čiurlionis. Ilgainiui, praužus dviem pasauliniam kararams, rūmai buvo gerokai apnaikinti, ypač nukentėjo jų interjeras.

ARCHEOLOGINIAI KASINĖJIMAI VILNIUJE

Vilniaus senamiestyje, K. Giedrio gatvėje, vyksta archeologiniai kasinėjimai. Šie kasinėjimai yra didžiausi iš Vilniuje kada nors atliktų. Jie atskleidžia ne vieną Vilniaus istorijos lapą iš 13-19 amžių statinių liekanų. Kasinėjimuose rasta sidabrinė moneta, kurioje pavaizduoti Gedimino stulpai. Kiti radiniai — daugiau kaip tūkstantis keraminių šukų ir sveikų įvairių amžių dirbinių: olandiška pypkė, fajanso lėkštės, Sliosko ąsočiai, Reino bokalas, molinės keptuvės, taupyklės, kokliai. Iš viso 8000 vienetų, kurie patraukia savo piešiniais, padidalu ir spalvomis.

Apie šį Vilniaus kampelį jokių rašytinių šaltinių nelikę. Yra spėjama, kad iki 1387 m. čia buvo daržai. Vėliau Jogailos privilegija žemė atiduota Vilniaus vyskupui. 1604 m. kūrėsi jėzuitai. Jie pastatė Ignaco bažnyčią, namus, pirtį ir kalvę.

Manoma, kad šie archeologiniai radiniai papildys muziejų rinkinius, ir istorikai suras daug naujos vertingos medžiagos apie Vilniaus miesto istoriją.

TELEFONAS LIETUVOS

Šiandien Lietuvos kaime yra per 200 tūkstančių telefonų. Ūkiuose ir kaimo gyvenvietėse šimtui gyventojų tenka 8 telefono aparatai. Vilniuje šimtui gyventojų — 20 aparatus, Šalčininkuose — 40, Trakuose — 33, Prienuose — 28, Zarasuose — 30, Alytuje — 12, Simne — 10, Švenčioneliuose ir Vievyje — 6, Kazlų Rudoje — 5.

LIETUVOS VARGONAI

Neseniai baigta atnaujinti du istoriniu ir meniniu požiūriu vertingus instrumentus — Panevėžio ir Šešuolių (Ukmergės raj.) bažnyčių vargonus.

Panevėžio vargonai yra statyti 1887 m. žymaus lietuvių vargonų meistro Juozo Radavičiaus. Jų atnaujinimas užtruko dvejus metus. Šešuolių bažnyčios vargonai — nežinomo autoriaus. Jie buvo labai apleisti. Abiejų instrumentų skambesį numatyta užrekorduoti šiuo metu leidžiamoje plokštelių serijoje — Lietuvos vargonai.

MUZIEJUS MOKYKLOJE

Panėvėžio 2-oje vidurinėje mokykloje iškilmingai buvo atidarytas 1934-36 m. čia dirbusios Salomėjos Nėries muziejus. Jo projektą paruošė architektė I. Mumšienė. Muziejuje yra 500 eksponatų, pasakojančių apie poetės gyvenimą, pedagoginę ir literatūrinę veiklą Panėvėžyje. Muziejuje pasta-tytas Salomėjos Nėries biustas, sukurtas skulptoriaus J. Narušio.

LIETUVOS GALIŪNAI ĄŽUOLAI

Kiekvienas medis savaip gražus, savaip įdomus ir naudingas. 16 amžiuje Lietuvoje ąžuolynai sudarė 15-20 procentų visų medžių. Jie pirmavę po eglų, pušų, juodalksninių. Praėjo keli šimtmečiai, ir Lietuvoje miškų kelis kartus sumažėjo. Šiandien juose ąžuolynų likę tik vienas procentas.

Paprastas ąžuolas Lietuvoje yra iš gausios 600 rūsių pasaulyje turinčios genties atstovas. Ąžuolo vardas Lietuvosvardynuose randamas net 74 kartus. Pats dažniausias — Ažuolynė, kuriuo vadinama 15 kaimų. Dažni yra Pažuoliai (10), Ažuolytė (9), Ažuolija (7), Pažuolė (5), Ažuolinė (5). Lietuvoje teka trys Ažuolupiai ir dvi Ažuolupės bei kiti ąžuolų upeliai. Telkšo keturi ežerai: Ažuolija — Žemaitijoje netoli Vaiguvių, Ažuolynas — Kaišiadorių rajone, Ažuolinis — Zarasų rajono Degučių apylinkėje ir Ažuolo Kelmas — Dusetų apylinkėje.

Menkai atrodo parkas, kuriame nėra ąžuolų. Vilniaus universiteto botanikos sode, pritaikomame Kairėnų parke, universiteto suakčiai miškininkai pasodino 400 ąžuolų medyną. Universiteto Daukanto kieme pasodino ąžuoliuką, atvežtą iš S. Daukanto tėviškės.

Ąžuolų šeima Lietuvoje turi daug galiūnų su savo išvaizda, likimu, legendomis. Beviršūnis Mingėlos ąžuolas Plungės rajone. Neseniai vėtroras aplaužytas buvęs dviliemenis Gedimino ąžuolas Raudonės parke. Glitiškių parko ąžuolas Vilniaus rajone. Alkūnų ąžuolas Molėtų rajone. Plačiašakis Plokščių ąžuolas Kretingos rajone. Garsusis Perkūno ąžuolas Plungės parke. Stava-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

KAI KURIE SKYRYBOS KLAUSIMAI

Šiame skyriuje jau nuo 1970 metų esame davę įvairių kalbos patarimų, rašę apie nevartotinus žodžius bei posakius, bet beveik nieko nebuvo rašyta apie skyrybą. Žinoma, skyryba nėra tokia svarbi kaip rašyba, bet vis dėlto, netinkamai ją vartojant, gali būti aptemdyta arba ir visai nesuprantama sakinio mintis.

Cia iš "Mūsų kalbos" (Vilnius, 1979 m., Nr. 6, p. 46-49) perspausdiname, ką 1979 m. galutinai yra nutarusi *Lietuvių kalbos komisija* apie kai kuriuos skyrybos klausimus. Sie nutarimai nuo jų paskelbimo datus yra privalomi visoms Lietuvos mokykloms, organizacijoms, redakcijoms ir leidykloms.

VILNIUS, 1979 M. GEGUŽĖS 3 D.

Komisija, apsvarsčiusi lietuvių kalbos įterpiinių, lyginamųjų posakių ir išplėstinių dalyvinių, pusdalyvinių bei padalyvinių ap-

rio ir Zervynų ąžuolai Dzūkijos smėlynuso. Paežerių ir Zyplių parkų ąžuolai Sūduvoje. Paežerių parko ąžuolas Vilkaviškio rajone. Jam per 300 metų. Visiems gerai žinomi Stelmužės ir Baublio ąžuolai.

Ąžuolai yra net poetų apdainuoti. Ju vardas dažnai minimas liaudies dainose:

"Oi, sūneli dobilėli,
Ko pavirtai ąžuolėliu?
Ko pavirtai ąžuolėliu,
o žirgelis šiauriu vėju?"

linkybių skyrybos pakeitimus bei patikslinimus, siūlomus leidinyje "Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba" (Vilnius, 1976), taip pat atsižvelgusi į šio leidinio recenzijas spaudoje ir kritines pastabas, gautas iš mokslo įstaigų bei iš atskirų kalbininkų, be to, turėdama galvoje esamą skyrybos praktiką, nutarė rekomenduoti šiuos pakeitimus bei patikslinimus:

I. DĒL ĮTERPINIŲ SKYRYBOS

1. Skirtingai nuo ankstesnės praktikos, tam tikri modalinė reikšmę turintys žodžiai bei konstrukcijos sakinyje įterptiniai nelaikomi ir neskiriami:

a) Veikiamojo dalyvio forma *esą* atpaskojamojoje kalboje, pvz.: Viršūnės *esą* ūžė ir liemenys plakės. Šneka, prie Šiaulių *esą* priešui įkirtę.

b) Prielinksinės konstrukcijos *iš viso*, *iš principio*, *iš tiesų*, *iš tikrujų*, *iš tikro*, pvz.: Kai kurie autorai *iš viso* nesuka per daug galvos, kuria forma pateikti pasirinktą medžiagą. *Iš principio* aš nieko neturiu prieš draugą. Tai mum, Petriuk, *iš tiesų* nebereiks jau dvaran eiti? Žmogus *iš tikrujų* atrodė geras. Ir čia išgirdo — netolies *iš tikro* mažas vaikas klykia.

c) Laiko prieveiksmiais einantys žodžiai bei žodžių junginiai: *visų pirma*, *pirmiausia*, pvz.: *Pirmiausia* mes prisipjaustėm gero kumpio. *Visų pirma* reikia pasakyti, kad režisieriai, dailininkai ir muzikai turi apie daug ką pagalvoti.

d) Prieveiksmiai: *tikriausiai*, *veikiausiai*, *greičiausiai*, *apskritai*, *paprastai*, *anaipitol*, pvz.: Nuovargis. O gal liga? *Tikriausiai* ir viena, ir kita. Tą žiedą *veikiausiai* malūnininko žmona bus pametusi. *Greičiausiai* jis juokais tai sakė. Ir *apskritai* jis né su vienu nebekalbėjo. *Paprastai* jis nevėluoja į darbą. Karvė *anaipitol* neprisileido svetimo žmogaus.

e) Dalelytės: *galbūt*, *turbūt*, *rasi*, *rasit*, *berods*, *mat*, *atseit*, *būtent*, *destis*, *antai*, *tai-gi*, *taip* ir pan., pvz.: *Galbūt* ji žinojo ar numanė, kur aš einu. Visuose miestuose *turbūt* buvo taip pat. O *rasit* sveika esi ateivė, ne vietinė? Ar *rasi* nori šviežio pieno?

Kamša berods didelė, bet kaina visai maža. Mat ir vinj i klumpę įsivarė. Ir traukia jis orą i šnerves, atseit uosto. Kas visą sodybą turėjo iš vienos pusės gatvės, destis platesnę, tas ir pirkia ir klėteles statės abipus kiemo. Ji būtent galvojo apie tai, kaip ji paaugs ir kada tai bus. Antai sąlyginiam kirčio atitraukimui plisti tollyn i rytus palankias sąlygas sudaro skirtumo tarp akūto ir cirkumflekso niveliacija rytų Lietuvoje. Motinai širdį fiziškai sopėjo lyg gumbui pakilus. Taigi prispaudė savo paširdį i pietos briauną ir žiobčiojo. Tam tikras pareigas kiekvienam paeiliui taip pat reikėjo eiti. Taip vienas anksti rytą turėdavo šluostytį auditorijoje nuo suolų dulkes...

f) Dalelytė vargu samplaikose vargu ar, vargu bau, pvz.: Vargu ar su tuo galima visai sutikti. Vargu bau atrasi pamestą daiktą.

g) Jaustukas šiuokštū, pvz.: O jūs, vaki, šiuokštū neprasitarkit!

Pastaba. Kai kurie minėtieji žodžiai gali eiti saknio ekvivalentais arba tam tikrais pertarais, tada jie kableliais skiriama, pvz.: — Ar tamstai tikrai tiek metų? — Tikrai (iš tikrujų), devintą dešimtį baigiu. Aš, taigi, niekad nebuvau drąsus, nebent, taigi, iš baimės.

2. Iterpinys neskiriamas nuo prieš jį einančio jungtuko, jei pastarasis su tuo iterpiniu glaudžiai susijęs. Paprastai iterpiniai neskiriami nuo jungtuko o, pvz.: Voverės labai priklauso nuo maisto atsargų, o antra vertus, jų nemažai išnaikina plėšrijei žvėrys.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Pasaulyje yra 182 vyrių vienuolių. Daugiausiajų — apie 26.000, pranciškonų — 20.000, saleziečių — beveik 17.000, kapucinų — beveik 12.000. Pernai i trapistus įstojo 539, i pranciškonus — 329. Jaučiamas pašaukimų daugėjimas.

■ Missouri aukščiausias teismas nusprendė, kad gyvas žmogaus gemalas (fetus) teisiškai yra asmuo, žmogus. Sprendime pažymima, kad tėvai turi teisę kelti bylą, jeigu dar negimusiam kūdikiui būtų padaryta sunki žala ir jie negalėtų turėti laukiamo vaiko.

■ Filipinuose nušovus grįžtantį iš tremties opozicijos vadą Benigno Aquino, Vatikano laikraštis "Osservatore Romano" parašė, kad jis grįžo savo kraštan, norėdamas prisijungti prie tų, kurie, ne-naudodami prievertos, kovoja dėl žmogaus teisių ir laisvės.

■ Čilės sostinės Santiago arkivyskupas Fresno Larrain paskelbė raštą, kuriuo ragina visus atmeti pykčio ir neapykantos ginklus bei prievertos veiksmus. Pabrėžė, kad negali būti blogesnės klaidos, kaip įtikėti prievara, kurioje nėra nieko kūrybiško. Ji teneša sunaikinimą, griuvėsius ir mirtį.

■ Seinų katedroje — bazilikoje rugsėjo mėnesį sekmadieniais 10 val. įvestos lietuviškos Mišios. Lietuviai džiaugiasi, kad naujas Lomžos vyskupas padėjo jiems susilaukti šio laimėjimo.

■ Vatikane besilankantiems 23-ims JAV vyskupams popiežius Jonas Paulius II priminė reikalą griežčiau veikti prieš perskyras, gimimo kontrolės priemonių vartojimą, negimusią žudymą, eutanasiją, homoseksualizmą, lytinius santykius prieš sanituką; priminė reikalą tvirčiau laikytis prieš polinkį siekti moterų šventinimo į kunigus. Ragino ginti teises negimusią, silpną, invalidų, neturtelių, senelių.

■ Čikagos arkivyskupijos laikraštis "The Chicago Catholic" eina jau 91-mus metus.

■ Pasaulio domininkonų suvažiavime nauju generaliniu viršininku buvo išrinktas airis kun. Damian Byrne.

■ JAV augustinionų vienuolynas susilaukė pirmo negro kunigo Cedric Wilson. Po šventimų jis pa-skirtas Biscayne kolegijos, Miami, Fla., savaitgalio ir vakarinių kursų direktorius pavaduotoju.

■ Danijos katalikų vyskupas Hans Martensen pa-siuntė laišką Andropovui, prašydamas paleisti iš kalėjimo žmogaus teisių gynėją lietuvių Viktorą Petkų, Lietuvos Helsinkio grupės narį — steigėją.

■ Los Angeles arkivyskupija turimu katalikų skaičiumi pralenkė Čikagą.

■ Jugoslavijoje, Zagrebo arkivyskupijoje, įvyko pirmasis jaunimo Eucharistinis kongresas. Kroatijos katalikai jau pradėjo ruoštis tautiniam kroatų Eucharistiniam kongresui, kuris įvyks 1984 m. rug-sėjo mėnesį Marijos Bistricos šventovėje, netoli Zagrebo. Tuo bus užbaigtą minėti 1300 m. sukaktis nuo krikščioniųbės įvedimo Kroatijoje.

■ Angoloje iš 6 mil. gyventojų pusė yra katalikai. Nežiūrint sunkumų, katalikų skaičius žymiai auga. Angoloje yra 11 vyskupų, 300 kunigų, 50 vyrių vienuolių ir 700 moterų vienuolių. Kunigystei ruošiasi 135 klierikai.

■ JAV gydytojai nustatė, kad rūkančių motinų kūdikiai būna su menkiau išsivysčiusiais plaučiais ir gali turėti didesnį palinkimą į emfizemą, bronchitą ir kitas negeroves.

■ Airijos gyventojai didele dauguma (2 prieš 1) pasisakė už įvedimą į konstituciją nuostato, draudžiančio negimusį kūdikių žudymą.

■ JAV senatas vienbalsiai pritarė diplomatinių santykų užmezgimui tarp JAV ir Vatikano.

■ Salvadore šio rudens pradžioje krikščionių demokratų suruoštose demonstracijose dalyvavo 12000 žmonių. Buvo pareikalauta tėsti žemės reformą, saugoti žmogaus teises ir ieškoti būdų užbaigti civilinį karą.

■ Lenkijos vyskupai apkaltino vyriausybę, kad, šalindama kryžius iš mokyklų ir fabrikų, pažeidžia tikinčiųjų teises ir laužo savo religinės laisvės užtikrinimą.

■ JAV-se, Camdentone, Mo., katalikų, anglikonų ir liuteronų dvasiškijos bei pasaulečių atstovai spalio 3-7 ir 7-9 dienomis turėjo bendras rekolekcijas, siekdami didesnio suartėjimo.

■ Sudane, turinčiame apie 19 mil. gyventojų, katalikų yra daugiau kaip 1.050.000. Tarpdiecezinėje Pietų Sudano seminarijoje ruošiasi kunigystei daugiau kaip 200 klerikų. Pašaukimų skaičius didėja.

■ Kardinolas Terrence Cooke, Niujorko arkivyskupas, mirė spalio 6 d., sulaukęs 62 m. amžiaus. Sirgo leukemija. Kardinolas Cooke buvo JAV kariuomenės vyr. kapelionas.

■ Nobelio premiją laimėjės Lech Walensa savo gaunamus 190.000 dolerių paskyrė katalikų Bažnyčiai, kad padėtų jos organizuojamiesiems laisviesiems ūkininkams Lenkijoje.

■ Domininkonai veikia visuose penkiuose kontinentuose, 82-se kraštuose. Savo nauju generaliniu vyresniuoju išsirinko airių kunigą Aloyzą Byrne, 50 m.

■ Augustinijonų vienuolių turi apie 3.500 savo narių, veikia 42-se pasaulio kraštuose. Vadovauja penkiems universitetams, įvairioms vidurinėms mokykloms, kurias lanko apie 30.000 moksleivių. Savo nauju generaliniu viršininku šiemet išsirinko airių kunigą Martin Nolas, 50 m.

■ Paduvos universitete veikia Gydytojų misininkų kolegija. Jos 460 gydytojų, studentų ir sanitarų specialioje audiencijoje aplankė popiežių Joną Paulių II, kuris džiaugėsi jų pasišventimu darbuotis atsilikusiųse kraštuose.

■ Mercedarų vienuolija, įsteigta 1218 m. Petro Nolano, tebegyvuoją ir dabar. Pirminis jos tikslas buvo rūpintis krikščionių vergų išlaisvinimu, o dabar ji palinko ieškoti būdų padėti dabartinių laikų

krikščionims kankiniams, iš kurių atimta religinė laisvė. Šių mercedarų pastangomis ir lėšomis prieš keliolika metų buvo lietuviams išspausdintas didesnis kiekis Naujojo Testamento lietuvių kalba, patogaus kišeninio formato ir nemaža dalis to leidinio pasiekė Lietuvą.

■ Italijos paskutinis karalius Savojos Umbertas vadinaują Torino drobulę, kuria, kaip sako tradicija, Kristaus kūnas buvo susuptas kape, paliko popiežiui Jonui Pauliui. Palikimas buvo padarytas testamentu. Vatikanas šią dovaną priėmė. Ši drobulė ligi šiol buvo laikoma Torine.

■ JAV-se katalikai turi 9.432 savo pradžios ir aukštesniųsias mokyklas.

■ JAV-se, kaip parodė Gallup Poll apklausinėjimai, religinis gyvenimas stiprėja. Dabar daugiau kaip 42% suaugusių gyventojų kas savaitę lanko savo tikėjimo šventovę. Šv. Raštą studijuojančių skaičius gausėja.

■ Kolumbijos prezidentas kun. Stasiui Matučiui, ypatingai pasižymėjusiam varguomenės globojime, yra įteikęs aukštą valstybės žymenį — Boyaca kryžių. Kun. Matutis yra salezietis, Šv. Roko parapijos klebonas Baranquileje. Jis prie savo šventovės nupirko 50.000 kv. metrų žemės, pastatė neturtėliams dideles mokyklas, jaunimo klubus pačių neturtingiausiuojų vaikams. Jis kilęs iš Kulių valsčiaus. Sesuo buvo išvežta į Sibirą, tévas karo metu dingo be žinios. Siemet kun. Matutis švenčia 70 m. amžiaus sukaktį. Žymiai jo Šv. Roko parapijos dalį sudaro vadinamoji "juodoji zona", skurdžių rajonas. Matučio įkurtose mokyklose mokosi apie 2000 neturtingųjų moksleivių. Jis suorganizavo vanden tiekius ir kitą socialinę pagalbą.

■ Naują šventąjį popiežių Jonas Paulius II paskelbė spalio 16 d. Tai kroatų kapucinas vienuolis Bohdan Mandica. Jis gimė 1866 m. Kroatijoje, mirė 1942 m. Italijoje. Naujas šventasis ypač žavėjo savo darbu klausyklėje.

■ A.a. prel. Jonas Aviča mirė spalio 17 d. Vokietijoje. Buvo gimęs 1913 m., kunigu įšventintas 1935 m. Romoje buvo pasiekęs krikščioniškos archeologijos daktaro laipsnį. Lietuvoje buvo Kauno kunigų seminarijos prefektas ir arkiv. J. Skvirecko sekretorius. Paskutiniu metu buvo seselių kapelionas Miunchene.

■ Kun. Algimantas Bartkus, iš Franckvillės, Pa., paskirtas Šv. Kazimiero kolegijos Romoje prorektoriumi.

■ Komp. Alfonsas Mikulskis, daugelio religinių kūrinių autorius, mirė spalio 14 d. Klyvlende, sulaukęs 74 metų.

■ Latvijos naujas kardinolas Julianas Vaivods

1958 m. yra buvęs nuteistas prievertos darbams už parašymą knygelės apie religijos padėtį Sovietų Sąjungoje. Knygelė nebuvo išspausdinta, bet jos rankraštis plito tarp tikinčiųjų. Kard. Vaivods vadovauja kunigų seminarijai, dabar turinčiai 50 klierikų. Ją baigę latvių, gudų ir ukrainiečių kilmės kunigai siunčiami darbuotis į Gudiją, Ukrainą, Gruziją, net į Kazachstaną.

■ Vakarų Vokietijos katalikų speciali akademinių tarnyba padėti svetimtaučiams studentams per pastutinius 25 metus yra suteikusi stipendijas trimis tūkstančiams studentų iš 70 įvairių kraštų. Ši katalikų organizacija vien šiemet išlaikė 470 studentus iš ūkiškai atsilikusių kraštų.

■ Indijoje jézuitai vadovauja 94 vidurinėms mokykloms, 22 kolegijoms ir 8-niems technikos institutams bei septynioms aukštesniosioms mokykloms. Auklėjimo srity Indijoje dirba apie 700 jézuitų kunigų, kuriems talkina apie 4700 mokytojų ir profesorių nejézuitų. Šias mokyklas gausiai lanko ir ne-katalikai.

■ Ispanija pasižymi misininkų gausumu. Vien iš Madrido arkivyskupijos šiuo metu dirba apie 1670 misininkų, beveik keturiais šimtais daugiau negu prieš metus.

■ Ateitininkų federacijos vadą Juozą Laučką pabaigoje Sendraugų savaitės, kuri buvo rugpjūčio 13-20 d. Kenebunkporte, ištiko širdies smūgis. Pirmą pagalbą suteikė dr. L. Giedraitienė.

■ I Austriją rugsėjo 10 d. nuvykės popiežius Jonas Paulius II turėjo pamaldas Heldenplatz aikštėje, kur susirinko 150.000 žmonių. Pamoksle prisiminė krikščionis, kurie kenčia persekiojimus. Tai jau popiežiaus 20-toji kelionė į užsienio kraštus. I Austriją vyko, išijungdamas į Katalikų dienos iškilmes ir į minėjimą 300 m. sukakties, kai 1683 m. ties Viena buvo sumušti turkai, išgelbint vakarų krikščionybę. Austrijoje popiežių sutiko atvykę iš Lenkijos, Vengrijos, Rytų Vokietijos ir Jugoslavijos kardinolai. Pamoksle popiežius priminė, kad Vienos pergalės minėjimai turi būti ne karo minėjimas, o džiaugsmas dabartine taika.

■ Numatoma, kad 1984 m. popiežius lankys Zimbabvę, Angolą, Madagaskarą, Mozambiką, P. Korėją, Tailandą, Šveicariją, Kanadą, Venecuelą, Kolumbiją, Peru, Ekvadorą o gal ir P. Vietnamą.

■ Nikaragvos vyriausybė ištrėmė ispanų kunigą Timotiejų Merino Martin. Lankydamiesi Romoje to krašto vyskupai jį viešai užtarė. Jis 7 metus darbavosi tarp neturtingųjų žemdirbių, rūpindamas ių sielovada. Jam neteisingai buvo primesta priešrevoliucinė veikla, nepaliekančia teisės apsiginti.

■ Pasaulio vyskupų sinode, prasidėjusiam rugpjūčio pabaigoje, jau pirmą savaitę kalbėjo 176 vyskupai. Kiti 57 sinodo nariai savo pareiškimus įteikė raštu. Latvijos kardinolas Vaivods laišku pranešė, kad negalėjo atvažiuoti į Romą, nes negavo vyriausybės leidimo išvykti. Vysk. L. Povilonis jau sinodo pradžioje pranešė, kad negalės dalyvauti. Pagrindinis sinodo svarstytmų punktas — atgaila, susitaikymas su Dievu.

J. Pr.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Antanas Musteikis. DANGAUS IR ŽEMĖS ŠAKNYS. Romanas. Viršelis ir aplankas dail. Vidos Stankienės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1983 m. Spausdino "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. 339 psl., kaina 10 dol.

Rūta Kleva Vidžiūnienė. VIENO VAKARO MELANCHOLIJA. Novelės. Viršelis ir aplankas dail. Eleinos Urbaitytės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1983 m. Spausdino "Draugo" spaustuvė. 221 psl., kaina 7 dol.

SV. JURGIO PARAPIJA. Paruošė Antanas Sabalys. Knygoje rašoma apie Šv. Jurgio parapiją ir Rochesterio lietuvius. Daug iliustracijų. Viršelis dail. Aldonos Sabalis-Runne. Išle ido Šv. Jurgio parapijos mecenatai 1983 m. 162 psl., kaina nepažymėta.

MŪSŲ DEŠIMTMETIS. Redagavo Halina Mošinskienė. Spausdino "Mūsų Lietuvos" spaustuvė. Viršelis ir vinjetės Onos M. Petraitytės Liblik. Išleido Brazilijos Lietuvių bendruomenės Literatūros būrelis 1982 m. būrelio veiklos dešimtmiečiui paminėti. 144 psl., kaina 5 dol.

I LAISVĘ. Nr. 88(125). Rugsėjis 1983. Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių fronto bičiuliai. Redaguoją Vacys Rociūnas, 7328 Midland Rd., Independence, Ohio 44131. Administratorius Jonas Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Zurnalo prenumerata kiekvienam pratesiamai automatiškai, nebent skaitytojas praneštų, kad nenori jos atnaujinti. Pageidaujama, kad prenumerata būtų mokama už ateinančius metus metų pradžioje. Siučiant prenumeratos mokesčių, yra daug sau-giau vartoti čekius ar "money order". Jau yra buvę atvejų, kad, siučiant grynais, nei laiškas, nei pinigai administracijos nepa-siekię.

1983 METŲ "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" TURINYS

IVAIRŪS STRAIPSNIAI

ŽVELGIAINT I 1983-IUOSIUS METUS — Juozas Vaišnys, S.J.	1
TARP SKILĖS IR CHARIBDĖS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	4
MINTIS PARAPIJOS METAMS — Marija Stankus-Saulaitė	7
SIEKIANT DALYVAUTI PALAIMINIMUOSE — P. Daugintis, S.J.	9
ISPŪDŽIAI IŠ "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KELIONĖS — Gunda Kodatiénė	13, 49, 89, 118,
	158, 193, 231, 263
JEI TAVE VEDA I NUODĖMĘ... — Chiara Lubich	19
LIEPK MAN EITI PAS SAVE... — Buvusi Sibiro tremtinė	20
"AUŠROS" ŠIMTO METŲ SUKAKTĮ MININT — Danutė Bindokienė	37
MŪSŲ TAUTINIAI TURTAI — Juzė Daužvardienė	42
NE VIEŠPATAUTI, O TARNAUTI — Chiara Lubich	45
ATSIMINTINI KRITIKOS DĒSNIAI — Anicetas Tamošaitis, S.J.	46
PASNINKO PRASMĖ — Andrius Valevičius, S.J.	73
TIKĖJIMAS IŠGELBĖJO — Chiara Lubich	77
TIESOS SAULĖ IR PELĖDOS AKIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	78
PASILIK SU MUMIS, NES ARTINASI VALANDA... — Buvusi Sibiro tremtinė	81
PASAULIO SEKULIARIZACIJA — A. Mauragis	81
TĖVĄ ANDRIJU RUDAMINĄ PRISIMENANT — Paulius Rabikauskas, S.J.	85
SENELIO PALAIMINIMAI — N. N.	88
VELYKOS — Andrius Valevičius, S.J.	109
ŽMOGAUS PRIEŠAI — Anicetas Tamošaitis, S.J.	111
"GAILA MAN MINIOS" — Buvusi Sibiro tremtinė	114
"DĖL TAVO ŽODZIO UŽMESIU TINKLUS" — Chiara Lubich	115
PASAKOS — Marija Stankus-Saulaitė	116
50 METŲ NUO TUMO-VAIŽGANTO MIRTIES — Jonas Miškinis	117
"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" METINĖ ŠVENTĖ — Redakcija	143
ATSIMINDAMI MOTINAS — Andrius Valevičius, S.J.	145
MŪSŲ PRIEŠAS PASAULIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	149
TEGUL PIRMAS SVIEDŽIA AKMENĮ... — Chiara Lubich	152
GAL MES IRGI DONKICHOTAI? — Anicetas Tamošaitis, S.J.	154
SÉJÉJAS IŠÉJO SÉTI — Buvusi Sibiro tremtinė	157
SEKMINĖS — Andrius Valevičius, S.J.	181
PRIEŠO TALKININKAI MUMYSE — Anicetas Tamošaitis, S.J.	183
DIEVO REIKIA LABIAU KLAUSYTI — Chiara Lubich	186
VISI KVIEČIAMĮ — Buvusi Sibiro tremtinė	187
KRISTAUS PRISIKELIMAS IR ISIAUKŠTINIMAS — V. Bagdanavičius	187
"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" METINĖ ŠVENTĖ — Red.	216
VASARA — Marija Stankus-Saulaitė	217
KAM ŽMOGUI KOVOTI? — Anicetas Tamošaitis, S.J.	219
KODĖL TU, DIEVE, MUMS TOKS TOLIMAS? — Kunigas Jonas	222
JEI KAS MANE MYLI... — Chiara Lubich	224
VIEŠPATIE, KAD REGĘČIAU... — Buvusi Sibiro tremtinė	224
SIEKIANT GYVENTI TIKRA KRIKŠCIONIŠKA MEILE — P. Daugintis, S.J.	225
KODĖL KRIKŠCIONYBĖ? — A. Mauragis	236
TINGINYSTĖ IR PUJKYBĖ — Juozas Vaišnys, S.J.	253
PRIEŠO STRATEGIJA — Anicetas Tamošaitis, S.J.	257

AR BUS SUNAIKINTOS IŠTISOS TAUTOS? — P. Daugintis, S.J.	260
KRISTAUD IR KIEKVIENO ŽMOGAUS GUNDYMAI — A. Mauragis	267
AR KRIŠNA NERA SEKIMAS KRISTUMI? — V. Bagdanavičius	268
TU GIRDI NEBYLIO ŽODĮ — Buvusi Sibiro tremtinė	273
MYLÉK SAVO ARTIMĄ — Chiara Lubich	273
KRIKŠTO TÉVAS SUDÉJO DANTIS — Alé Rūta	274
KAS TA KATEDRA? — Juozas Vaišnys, S.J.	289
MOTERIS — KOVOTOJA — Anicetas Tamošaitis, S.J.	292
SAUGOKITÉS GODUMO — Chiara Lubich	295
ŠTAI KODĖL NESIVERŽIAM PRIE TAVĘS, DIEVE — Kun. Jonas	300
SKANDINAVIJOJE — J.V.	302
SIEKIANT DALYVAUTI PALAIMINIMUOSE — P. Daugintis, S.J.	306
NEBŪKITE SUSIRŪPINĘ — Buvusi Sibiro tremtinė	313
ARABŲ TURGUS — K. P.	313
MIRTIS IR AMŽINYBĖ — Marija Stankus-Saulaitė	325
ADVENTAS — Andrius Valevičius, S.J.	327
GARBĖ IR GROBIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	330
PALAIMINTI TEISIEJI IR PERSEKIOJAMIEJI — P. Daugintis, S.J.	333
KAS MUS NAIKINA? — Kun. Jonas	337
PALAIMINTI... — Sibiro Tremtinė	339
NEBIJOKITE IR NESIRŪPINKITE — Chiara Lubich	340
DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS — Flannery O'Connor	341, 374
KALÉDŲ MINTYS — Marija Stankus-Saulaitė	361
DÉJIMASIS SU PRIEŠU — Anicetas Tamošaitis, S.J.	363
AR PASINAUDIOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS? — P. Daugintis, S.J.	366
AR YRA SKAISTYKLÀ? — Juozas Vaišnys, S.J.	369
TARNAUTI VIENAM VALDOVUI — Chiara Lubich	371
“JIE NEBETURI VYNO” — Sibiro tremtinė	372
UŽ NEGALINČIUS MELSTIS — I.S.B.	372
DAIL. REGINA INGELEVIČIENĖ — Red.	383

MOKSLAS

KURAIČIO PALIKIMAS LIETUVIŲ ŠVIESUOMENEI — Vytautas Bagdanavičius	21, 53,
	94, 129, 165
PROF. PREL. PRANAS KURAITIS — Dr. J. Meškauskas	207

ŠEIMA

TRYΣ GYVENIMO VAIZDELIAI — Vytautas Kasniūnas	26, 59
VAKARO KOMEDIJA — RYTMEČIO DRAMA — Vytautas Kasniūnas	101
AŠ BUVAU IŠŽAGINTA — Vytautas Kasniūnas	122
ŠIRDIES MALONINGUMAS — Elizabeth Byrd	161
IŠ DARBININKO Į PENSININKĄ — Danutė Bindokienė	197
TRYLIKOS KLUBAS — Vytautas Kasniūnas	201
TÉVAS IS AMERIKOS — Arėjas Vitkauskas	204
MOTINOS VARDINÉS — Gražina Kriauciūnienė	239
NIEKAS TOKIOS NEIMS — Marija Stankus-Saulaitė	276
AŠ VIENGUNGIS... JI VIENGUNGĖ — Vytautas Kasniūnas	314
VAIKIŠKO VYRO KELIAS... — Vytautas Kasniūnas	350
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ — Vytautas Kasniūnas	384

JAUNIMAS

ŠIU METŲ STUDENTAI — Marija Stankus-Saulaitė	128
MANO PAŽIŪRA Į MIŠRIAS VEDYBAS — Alvydė Eitutytė, Rūta Stroputė, Renata Variakojytė	170
ATSKIRI AR SUSIJĘ PASAULIAI? — Sniegulė Zalatoriūtė	173
AR GALIMA IŠLIKTI LIETUVIU, NEKALBANT LIETUVIŠKAI — Sniegulė Zalatoriūtė	205
AR NAUDA, AR NAŠTA BŪTI LIETUVIU SVETIMAME KRAŠTE? — Aleksandra Gražytė	245
AR NAUDA, AR NAŠTA BŪTI LIETUVAITE SVETIMOJE ŠALYJE? — Gailė Eidukaitė	281
LIETUVOS JAUNIMO LAIŠKAS — Ok. Lietuvos jaunimas	282
KIEK VIENAS KITAM GALIME PAŽADÉTI? — Marija Stankus-Saulaitė	317

KNYGOS

ICCHOKO MERO "SARA" — R. Šilbajoris	29
PER ANKSTI IŠLEISTA KNYGA — Marija Stankus-Saulaitė	63
PAŽADAI IŠSIPILDO — Marija Stankus-Saulaitė	65
ŠIRDIES LOBIS: PŪKELEVIČIŪTÉS APSAKYMAI — Marija Stankus-Saulaitė	134
NEMARUS MIRTINGASIS —VLR	135
PRARADIMAI IR ATRADIMAI VILNIUJE — Nijolė Jankutė	175
ŠVIESA TARP MEDŽIŲ — Marija Stankus-Saulaitė	323

EILERAŠČIAI

KLEMENSAS JŪRA	8
JUOZAS MIKŠTAS	75
ADA KARVELYTĖ	76
ZENTA TENISONAITĖ	153
F. G. KLOPSTOCK	192
NIJOLĖ JANKUTĖ	238
JONAS GUTAUSKAS	256
G. K. CHESTERTON (Lepanto pergalė)	296
NIJOLE JANKUTĖ	329
 TÉVYNÉJE	31, 66, 105, 137, 177, 210, 247, 283, 319, 353, 388
 KALBA	34, 69, 107, 140, 178, 212, 249, 286, 321, 358, 390
 ATGARSIAI	141, 251, 287
 TRUMPAI IŠ VISUR — visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.	

“Laiškai lietuviams” — Tėvų Jézuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. 737-8400.

DVIDEŠIMT PENKTASIS (JUBILIEJINIS) "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

Skelbiame straipsnio konkursą atskirai suaugusiems ir jaunimui. Suaugusiems skiriama dvi temos: 1. Koks turėtų būti šių laikų kungas. 2. Užot keikus tamsą, verčiau uždegti bent mažą žvakutę. Straipsnio ilgumas — maždaug 4-9 mašinėlė rašyti puslapiai. Skiriama keturių premijos: I — 200 dol. (mecenatas kun. dr. Juozas Prunskis), II — 150 dol. (mecenatas Jonas Veselka), III — 100 dol. (mecenatė Ona Požariniukaitė), IV — 50 dol. (mecenatė Stefanija Rudokienė).

Jaunimui (iki 30 m. amžiaus) siūlomos keturios temos: 1. Kas man tikėjime yra maloniausia ir kas sunkiausia? 2. I ką kreipti dėmesį, renkantis profesiją ar pašaukimą? 3. Mergaitėms neapsimoka siekti profesiją, nes jų vieta vis tiek bus šeimoje. 4. Kaip lietuvišką spaudą padaryti jaunimui įdomesnę? Straipsnio ilgumas — ne mažiau kaip trys mašinėlė rašyti puslapiai. Jaunimui taip pat skiriama keturios premijos: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Premijų mecenatai, davę po 100 dol.: Elena Antanaitienė, Jurgis ir Veronika Janušaičiai, N.N.

Konkursai baigiasi 1984 m. vasario mén. 16 d. Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" renginyje 1984 m. kovo mén. 18 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Iki konkurso pabaigos jau nedaug laiko beliko, tad dabar, Kalėdų atostogų metu, būtų labai gera proga rašyti konkursui straipsnius, kad paskui paskutinėmis dienomis nereikėtų skubėti.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" PLATINIMO KONKURSAS

Maždaug prieš 30 metų buvome paskelbę "Laiškų lietuviams" platinimo konkursą, kuris labai gerai pasisekė. Dabar, žinoma, platinojam sunkiau surasti naujų skaitytojų, bet vis dėlto reikėtų paméginti.

Konkurse gali dalyvauti atsiuntusieji bent penkias naujas prenumeratas. Laimėtojams skiriama trys premijos: I — 125 dol., II — 100 dol., III — 75 dol. Premijų mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis. Konkursas baigiasi 1984 m. kovo mén. 1 d.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" EKSKURSIJOS

Jau turime gražų būrelį (apie 30) keleivių į Meksiką. Išvykstame 1984 m. sausio mén. 5 d., grįžtame sausio 15 d.

1984 m. pabaigoje ir 1985 m. pradžioje (Kalėdų laikotarpiu) Australijoje bus Lietuvių dienos. Ta proga planuojame organizuoti ekskursiją. Pakeliui į Australiją aplankytume Tahiti salą, o grįždami — Havajus. Nors kelionė ilga, bet ši ekskursija labai daug nekainuotų, nes Australijoje ekskursantai galėtų gyventi pas lietuvius.

Planuojame išvykti gruodžio 13-14 d., o grįžti — sausio 5-6 d.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jézuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Marija Stankus-Saulaitė, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakaris. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.